

HOLD NORGE RENT

RYDDERAPPORTEN 2019

Om Hold Norge Rent

Hold Norge Rent er en ideell forening som arbeider mot forsøpling. Foreningen skal både forebygge at avfall kommer på avveie og bidra til opprydding av avfall som er kommet på avveie.

Hold Norge Rent inviterer aktører fra offentlig, privat og frivillig sektor til å bidra til en felles dugnad mot forsøpling gjennom samarbeid og medlemskap.

Se holdnorerent.no for mer informasjon.

Ansvarlig utgiver:

Hold Norge Rent

Utgitt:

Oslo, april 2020

Redaktør:

Lise Keilty Gulbransen

Tekst:

Ingrid Zimmermann

Joachim Engelstad

Nadine Mellem

Lise Keilty Gulbransen

Analyse:

Ingrid Zimmermann

Foto:

Hold Norge Rent

Forsidebilde:

Nadine Mellem

Baksidebilde:

Bo Eide

Layout:

NODE Berlin Oslo

Adresse:

Nedre Vollgate 9, 0158 Oslo

Telefon:

40 00 14 38

E-post:

post@holdnorerent.no

Nettside:

holdnorerent.no

Styreleder:

Asgeir Knudsen

Daglig leder:

Lise Keilty Gulbransen

Statistisk analyse avsluttet:

1.mars 2020

Denne rapporten er produsert med tilskudd fra Miljødirektoratet

Innhold

1	Sammendrag.....	5
2	Innledning.....	6
3	Ryddesesongen i Norge	9
3.1	Nasjonale kampanjer	9
3.2	Min bit av Norge	11
3.3	Dugnader landet rundt	12
3.4	Profesjonell rydding	15
3.5	Offentlige aktører	21
4	Avfallshåndtering.....	26
4.1	Avfallsbransjen	26
4.2	Refusjonsordningen	26
4.3	Ryddepakker:	27
5	Næringslivet	28
5.1	Produkter av gjenvunnet marint avfall	29
6	Kulturlivet.....	30
6.1	Håpets katedral – sammen mot plast i havet	30
6.2	Festivaler	30
6.3	Kunst- og musikkprosjekter.....	30
6.4	Barnebøker	31
7	Rydding i utlandet	32
8	Ryddestatistikk for 2019	34
8.1	Metodegrunnlag	35
8.2	Frivillige	37
8.3	Nøkkeltall	41
8.4	Funn	44
8.5	Kilde- og materialfordeling	52
8.6	Ryddeportalen blir til Rydde	53
9	Nordisk samarbeid	54
9.1	Øvrige nordiske prosjektdeltagere	54
9.2	Kartlegging av de nordiske referansestrendene	54
9.3	Status og aktiviteter i Norden	55
9.4	Topp 5	55
9.5	Marin forsøpling i Norden	56
10	Internasjonale dugnader	57
10.1	Let's Clean Up Europe	57
10.2	International Coastal Cleanup	57
10.3	World Cleanup Day 21. september	57
10.4	Marine LitterWatch	58
11	Profesjonell kartlegging	59
11.1	Mepex og Hold Norge Rent: Dybdeanalyser av marint avfall	59
11.2	SALT og Oslofjordens Friluftsråd: Dypdykk	60
11.3	Hold Norge Rent: Kartlegging langs vassdrag og innsjøer	60
11.4	Hold Norge Rent: Kartlegging i norske kommuner.....	61
11.5	Bydel Gamle Oslo og Mindshift: Kartlegging av Grønland	63
12	Forsøplede områder.....	64
12.1	Forsøplede områder-kampanjen.....	66
13	Årsaker til forsøpling	67
14	Takk!.....	68
15	Appendiks 1: Arrangementsvettreglene	69
16	Appendiks 2: Oversikt aktører resirkulert marint avfall	70

1 Sammendrag

Rydderapporten 2019 viser at aktiviteten er på et høyt nivå. Over 5 500 aksjoner ble registrert i Ryddeportalen, og 110 000 frivillige har nedlagt nesten 100 000 timeverk for å fjerne 2 000 tonn avfall fra naturen.

Det ryddes ikke bare langs kysten. Også i innlandet, inkludert byer og langs veier, ryddes det, med nesten 800 aksjoner og 24 000 engasjerte. Og over 2 200 frivillige dykkere har med sin spesialkompetanse gjennomført 768 dykkeraksjoner og samlet inn 174 tonn avfall. Denne rapporten inneholder en rekke andre interessante detaljer fra årets aksjoner.

Hvor kommer avfallet fra? Det er gjennomført kildeanalyser som viser at personlig bruk, maritim virksomhet og industri/byggevirksomhet står for omtrent en tredjedel hver. Plast er det dominerende materialet. Inkludert plastproduktet EPS (isopor) er den samlede plastandelen nesten 90%.

Tallene peker ut en klar vei mot et samfunn uten avfall på avveie: Skreddersy tiltak i samarbeid med næringslivet og rettet mot adferden vår, og sett inn tiltak mot emballasje og produkter med kort brukstid. Legg særlig vekt på verdikjeden til plast. Hold Norge Rent mobiliserer bredt, og i tillegg til tallmaterialet fra Ryddeportalen redegjør rapporten for blant annet:

- Ryddekampanjer
- Adopsjonsordning for utsatte områder
- Dugnader landet rundt
- Aksjoner i regi av andre aktører, blant annet friluftsrådene
- Offentlige aktørers innsats
- Avfallshåndtering
- Næringslivets innsats
- Kulturlivets engasjement
- Internasjonalt arbeid
- Det nordiske samarbeidet

2 Innledning

Velkommen til Rydderapporten!

Hold Norge Rent har utgitt Strandrydderapporten hvert år siden 2011, og rapporten er en av Norges hovedkilder til nasjonal kunnskap om marin forsøpling. Gjennom folkeforskning har frivillige gitt oss store mengder data om forsøpling langs kysten, under vann og langs vassdrag og innsjøer.

For 10 år siden hadde Norge svært begrenset kunnskap om forsøplingen langs kysten vår, men i dag kjenner vi både innhold, sammensetting og kilder. For fem år siden hadde vi så å si ingen kunnskap om forsøplingen langs våre vassdrag og innsjøer, men nå er vi også i ferd med å få større innsikt i denne forsøplingen.

Det vi fortsatt ikke har kunnskap om er omfanget av forsøplingen og tilsiget. Dessuten har vi fortsatt begrenset kunnskap om årsakene til forsøplingen. For øvrig er kunnskapen om forsøplingssituasjonen i urbane strøk og i norske kommuner meget begrenset, og vi har ingen nasjonal kunnskap om landbasert forsøpling i Norge.

Hold Norge Rent er derfor i ferd med å utvide fokuset for vårt arbeid. Vi ønsker å tette kunnskapshullene, og i denne sammenhengen har vi valgt å endre navnet og utvide fokuset for denne rapporten. Og vi har gleden av å ønske velkommen til Rydderapporten!

I denne rapporten presenteres all den informasjonen og statistikken som tidligere har dannet grunnlaget for Strandrydderapporten, men i tillegg kommer vi gradvis til å inkludere informasjon og statistikk om forsøpling i innlandet, om landbasert forsøpling, om forsøplingssituasjonen i norske kommuner og årsaker til forsøpling. I tillegg videreutvikler vi den internasjonale delen av rapporten.

2019 var nok et vellykket ryddeår. Miljøengasjementet i samfunnet øker, og dette påvirker også engasjementet rundt frivillig rydding. Særlig unge inspireres av forbilder som Gretha Thunberg og Penelope Lea Jacobus, og Hold Norge Rent opplever økt interesse for rydding blant barn og unge.

I kampen mot forsøpling er innsatsen til de frivillige helt sentralt. Det er innsatsen fra de frivillige som har gjort det mulig for Hold Norge Rent å arbeide systematisk og målrettet med innhenting av kunnskap gjennom folkeforskning i en årrekke.

Hold Norge Rents viktigste verktøy mot forsøpling er mobilisering til opprydding av eierløst søppel i samarbeid med våre medlemmer og samarbeidspartnere så vel som offentlige og private aktører, frivillig sektor, friluftsrådene og avfallsbransjen. Gjennom kampanjene Før fuglene kommer, Strandryddeuka, og Hold høsten ren, samt programmet Min bit av Norge (tidligere Adopter en strand), inviterer Hold Norge Rent til dugnad mot forsøpling og til bruk av Ryddeportalen (nå Rydde) som verktøy.

Vi er mektig imponert over frivilligheten i Norge, og over det mangfoldet av aktører som har tatt ansvar for lokal og regional mobilisering og koordinering, samt bidratt til å rydde eierløst søppel over hele Norge. Uten denne handlekraften og dugnadsviljen hadde vi ikke oppnådd årets resultater.

Hold Norge Rent vil gjerne takke alle som har bidratt til ryddeåret 2019, og vi håper vi snart kan gjenoppta ryddingen slik at også 2020 blir et godt ryddeår.

Strandrydding på Huk. Foto: Joachim Engelstad

Ofoten. Foto: Jens Yttervik

3 Ryddesesongen i Norge

3.1 Nasjonale kampanjer

Strandryddeuka 2019

Strandryddeuka er Norges største kollektive rydde-dugnad, der flere tusen frivillige rydder strender, øyer, holmer og havbunnen langs kysten, så vel som langs bekker, elver og innsjøer i innlandet.

I arbeid med mobilisering til Strandryddeuka inviterer vi til opprydding av eierløst marint avfall, og vi inviterer til samfunnsdugnad der både offentlig, privat og frivillig sektor oppfordres til å bidra.

Hold Norge Rents arbeid er nasjonalt og landsomfattende, og det er gledelig å se at Strandryddeuka 2019 ble gjennomført i samtlige fylker i Norge.

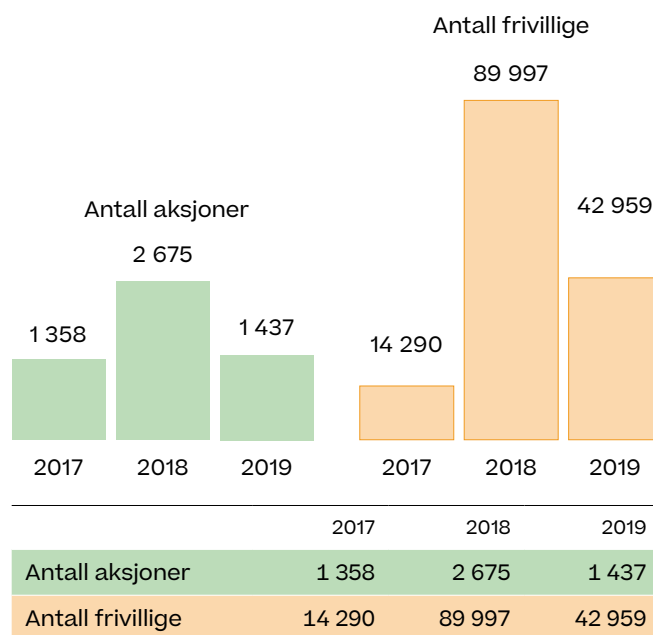
I 2017 valgte vi å utvide Strandryddedagen til Strandryddeuka for å gjøre det lettere for frivillige å finne en dag som passer. Vi opplevde økt oppmerksomhet og flere frivillige ønsket veiledning når det gjaldt valg av ryddedag. I 2019 bestemte vi oss derfor for å dele inn Strandryddeuka i temadager:

- Skoler og barnehager
- Båtfolkets dag
- #5forhvalen
- «Rydd med jobben»
- Dykkeaksjoner/vasseaksjoner
- Strandryddedagen
- Småplast

Temadagene ble veldig populære, og vi så tydelig et økt engasjement innenfor hvert tema. Å bruke temadager gir oss muligheten til å skape engasjerende budskap, nå ut til nye grupper og mobilisere unge. Vi planlegger derfor å fortsette å benytte temadager i våre kampanjer.

I 2018 var det en svært sterk økning i antall frivillige og antall aksjoner, som overgikk alle forventninger. Frivillig opprydding gikk fra være noe for de spesielt interesserte til å bli en folkesport, og vi opplevde et vanvittig engasjement.¹

I 2019 ser vi en litt annen utvikling: det var færre frivillige som deltok under Strandryddeuka 2019, og det ble registrert færre aksjoner. Det er likevel viktig at nedgangen kun er gjeldende hvis vi sammenligner årets tall med tallene fra 2018 som ikke kan defineres som et normalår grunnet NRKs store mobiliseringskampanje. Sammenligner vi derimot med tallene fra 2017, ser vi en økning i både aksjoner og antall frivillige.

Tabell 1: Hovedtall for Strandryddeuka 2017, 2018 og 2019

Strandryddeuka 2019 ble markert med to åpningsarrangementer: I Geiranger og Harpefoss. Første temadag i Strandryddeuka var skoler og barnehager, og både Geiranger skole og Harpefoss skole gjorde en kjempeinnsats på åpningsarrangementene.

På Strandryddedagen ryddet Hold Norge Rent langs Alnaelva fra Bryn til Svartdalsparken sammen med Bymiljøetaten Oslo kommune og Oslofjordens Friluftsråd. CleanSounds overrasket de frivillige med gratis konsert etter ryddeaksjonen.

Strandryddeuka gjennomføres med tilskudd fra Oslo kommune og Miljødirektoratet og støtte fra blant annet Norges Sjømatråd og EPS-foreningen.

¹ Hovedtall fra Ryddeportalen 2018 kan leses i rapporten Zimmermann et al. (2018). Strandrydderapporten 2018. Hentet fra <https://holdnorerent.no/2019/05/strandrydderapporten-2018-frivillig-opprydding-er-blitt-en-folkebevegelse>

Hold høsten ren

Hold høsten ren er en landsomfattende ryddedugnad som skal bidra til hyppigere opprydding av forsøpling. Ved å rydde oftere kan vi både hindre at avfall på avveie forsvinner ut i havet, og at avfallet ikke blir liggende og bryter ned. Vi ønsker derfor å oppfordre frivillige til å rydde oftere, og spesielt om høsten, for å minske søppelmengden foran vårens aksjoner.

I 2019 deltok 5 683 frivillige på 355 aksjoner i løpet av Hold høsten ren-uka. Det har vært en jevn økning i antall aksjoner og en stabil utvikling i antall frivillige fra 2017 til 2019. Antall kilo innsamlet avfall står for den største økningen med hele 42 prosent fra 2018 til 2019.

	2017	2018	2019
Antall aksjoner	131	221	355
Antall frivillige	2 203	5 683	5 638
Antall kg	59 951	64 711	92 205

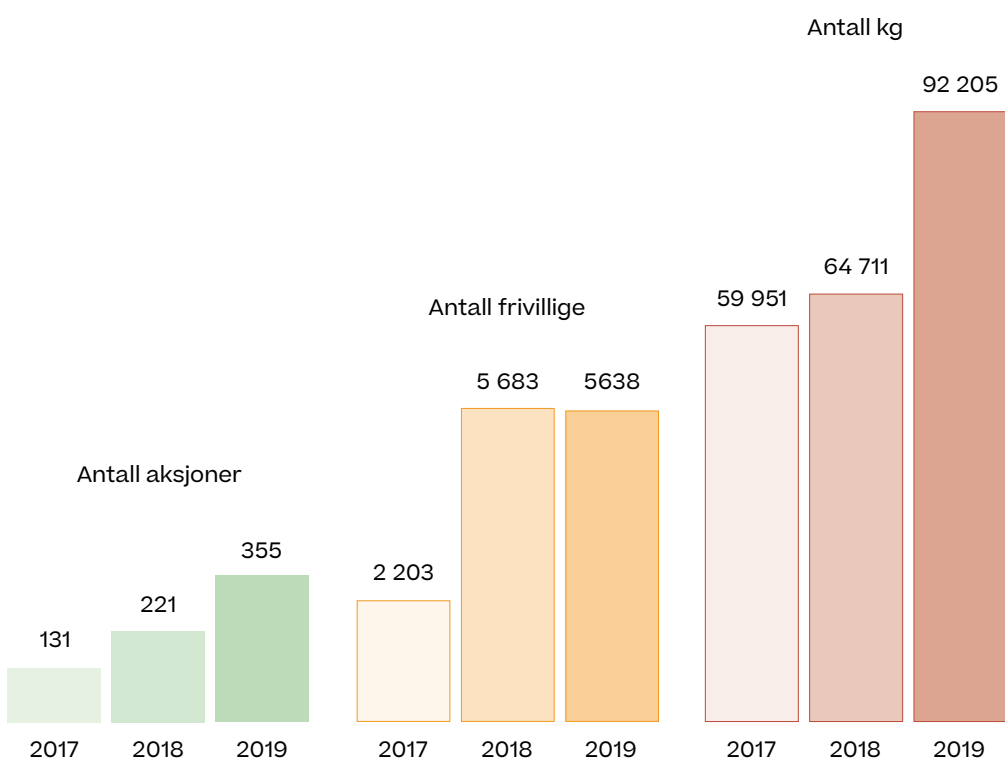
Tabell 2: Hovedtall for Hold høsten ren 2017, 2018 og 2019

Årets tall viser at Hold høsten ren-kampanjen er i ferd med å bli en etablert kampanje som stadig flere frivillige ønsker å delta i. Vi ser også at Hold høsten ren er med på å øke oppmerksomheten rundt forsøplingen i innlandet, og det arrangeres flere ryddeaksjoner langs elver og vassdrag.

I 2019 ble Hold høsten ren markert med åpningsarrangement med rydding langs Nidelva i Trondheim sammen med Clean Shores Trondheim, Naturvernforbundet i Trøndelag, Eplehuset og Fylkesmannen i Trøndelag. I innlandet ble det arrangert en rekke ryddeaksjoner rundt Mjøsa og Randsfjorden i regi av Hold innlandet rent. Over 1 500 elever har bidratt til opprydding i innlandet under Hold høsten ren.

Hold høsten ren arrangeres i tilknytning til den internasjonale strandryddedagen, og i år ryddet Hold Norge Rent Dynostranda i Lier kommune sammen med Oslofjordens Friluftsråd og Empower Plastic på den internasjonale strandryddedagen. Det er over 60 år siden Dynostranda ble ryddet sist, og sammen med frivillige ble det ryddet 400 kilo. Alt avfallet ble registret i Empowers systemer.

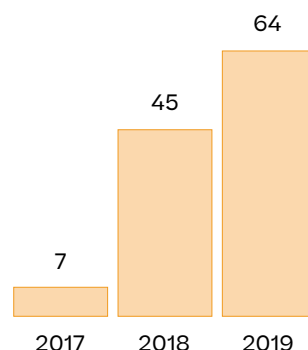
Hold høsten ren er finansiert med tilskudd fra Miljødirektoratet.

3.2 Min bit av Norge

Min bit av Norge (tidl. Adopter en strand) er et forebyggende tiltak mot forsøpling. Målet er både å sikre regelmessig rydding av de adopterte områdene og å skaffe mer kunnskap om marin og annen forsøpling for å identifisere, ansvarliggjøre og stoppe kildene til forsøplingen i Norge. Adopsjonsgrupper kan adoptere strender, øyer og holmer, så vel som områder av havbunnen eller innsjøer og elver, bekker, stier og turområder.

I 2018 ble funksjonaliteten «Min adopsjon» lansert i Ryddeportalen slik at adopsjonsgruppene skulle få tilgang til detaljert informasjon og statistikk om funn, område og ryddeaksjoner. Målet var at «Min adopsjon» skulle gjøre det enklere å adoptere et område. Vi er derfor svært glade for at 2019 ble nok et rekordår for Min bit av Norge. I løpet av 2019 økte antallet adopsjonsgrupper med 40 prosent til 64 grupper ved utgangen av året.

År	Adopsjonsgrupper
2017	7
2018	45
2019	64

Tabell 3: Antall registrerte adopsjonsgrupper i 2017, 2018 og 2019

Fylke	Antall adopsjonsgrupper
Akershus	3
Aust-Agder	0
Buskerud	2
Finnmark	3
Hedmark	0
Hordaland	1
Nordland	7
Oslo	3
Rogaland	1
Telemark	6
Troms	1
Trøndelag	0
Vest-Agder	4
Vestfold	19
Østfold	11
TOTALT	64

Tabell 4: Antall registrerte adopsjonsgrupper i 2019

Min bit av Norge er fullfinansiert med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB.

3.3 Dugnader landet rundt

I 2019 har vi sett et mangfold av ulike aktiviteter og tiltak mot forsøpling. Det er et stort engasjement fra aktører og frivillige over hele Norge. De frivillige gjør en fantastisk egeninnsats, og gjennom støtte fra tilskuddordninger, en rekke kommuner og fylkeskommuner, samt næringslivet har dette til sammen skapt et solid fundament for lokale og nasjonale tiltak og prosjekter mot forsøpling.

Slik beskriver aktørene selv sine dugnader mot forsøpling i 2019:

Ryddeaksjon Jærkysten, Jæren Friluftsråd

Jæren Friluftsråd organiserer og koordinerer frivillige strandryddere langs hele Jærkysten. De får tildelt område og utstyr, samt en avtale om henting av avfallet. Jæren Friluftsråd har kontakt med grunneiere og vernemyndigheter for å koordinere ryddearbeidet. Ved behov er vi ute med maskiner for å hente tunge og store gjenstander som ikke kan ryddes med håndmakt. I 2019 har det vært over 5 700 frivillige som har plukket over 25 000 kg marint avfall. Det er nå satt i gang registrering på tre områder i samarbeid med NORCE og lokale skoler. Hele Jærkysten ble i 2019 ryddet minst en gang.

Ren Kyst

Ren Kyst har siden 2011 tilrettelagt for strandrydding i Tromsøområdet. Ren Kyst drives av Tromsø kommune og Ishavskysten Friluftsråd. I 2019 ble et rekordår med ca. 43 tonn marint avfall ryddet fra om lag 115 steder i tillegg til ca. 5 tonn fra andre aktører. Siden 2011 er om lag 1 900 m³ strandsøppel hentet fra ofte vanskelig tilgjengelige steder. Vår plassering, og aktiviteten i havet utenfor gjør at ca. 90 prosent av det som ryddes har opphav i marin aktivitet, hovedsakelig fiskeri. Ren Kyst har tett samarbeid med andre næringer og med forskningsmiljø som jobber med ulike sider av marint avfall-problematikken.

Miljøagentene – Barnas miljøvernorganisasjon

Vi har lenge jobbet med plast i havet og strandrydding og på årets landsmøte valgte barna på nytt plast i havet som en viktig sak. I 2019 har vi også opplevd et stort engasjement og hvor over 200 klasser deltok på Oppdrag Havplast med Finn.no og bidro til lokal søppeloppyrdding. Beintøft hadde rekordstor påmelding og hadde et oppdrag om

plastplukking. 8 000 elever gjennomførte ukedagdraget og lagde søppelagord i plast. Over 2 000 barn i 9 fylker har hørt vårt skoleforedrag om plast i havet i 2019. Vi har fått droner i gave og brukt dem til søppeljakt. Osloelever var på tur med strandrydding og lokallag i hele landet har hatt ryddeaksjoner.

«Ren Oslofjord – Kystlinjen», Oslofjordens Friluftsråd (OF)

OF er et interkommunalt samarbeidsorgan for kommuner, fylkeskommuner og brukerforeninger. OF drifter friområder, hytter og stier, fremmer friluftslivet og vern av naturen. Skjærgårdstjenesten utfører den båtbaserte driften, og er sentral aktør i «Ren Oslofjord».

Prosjektet samordner, gjennomfører og rapporterer ryddeaksjoner, formidler kunnskap og bevissthet om marin forsøpling, henter søppel, transporterer frivillige, rydder profesjonelt, samler inn eierløse båtvrak og setter ut rydestasjoner. Årlig kartlegges marint søppel på OSPAR-stranden Akerøya.

Til sammen har frivillige og alle aktørene rundt Oslofjorden ryddet 298 km strandlinje for 105 tonn strandsøppel i 2019. Ca. 1/3 av avfallet er hentet av Skjærgårdstjenesten

Strandrydding med Hitra kommune

Hitra kommune hadde i 2019 som mål å fortsatt legge til rette for ryddeaktivitet på Hitra. Vi har jobbet med å skape «blæst» om temaet, og vi har i 2018/2019 oppført turtavler ved to populære turstier med naturinfo og om marin forsøpling. Vi har også gjort det mulig for turgåere å ta med seg en pose fra en beholder og plukke søppel på turen.

Vi har også som mål å nå ut til alle de holmer og skjær som ligger rundt øya, og som trolig har de største mengdene søppel. Dette året gikk vi inn i et samarbeid med Mausund Felstasjon der vi ryddet med kommunestyret og rådhuset i to omganger i et område nordvest på Hitra.

Nordic Ocean Watch (NOW)

NOW er et miljøkollektiv med røtter i det Norske surfemiljøet. NOW har siden 2014 jobbet med marin forsøpling ved å legge til rette for, organisere og mobilisere til strandryddinger. NOW ønsker å dele kunnskap og konkrete løsninger som gir folk handlingsalternativer, og bidrar til å skape adferdsendring for å ta vare på havet – TAVAHA.

Ryddeksjon med Orkla på Håøya. Foto: Hold Norge Rent

I løpet av 2019 har NOW sammen med ivrige havhelter bidratt med å rydde Norges kyst gjennom 48 ryddeaksjoner. Dette i områder som Jæren, Lofoten, Helgelandskysten, Hoddevik, Tromsø og Oslo.

I 2020 har NOW ambisjoner om å spre enda mer TAVAHA gjennom både strandryddinger og nye spennende prosjekter.

Strandrydding og aksjon mot spøkelsesfiske i Lister

Lister friluftsråd har i samarbeid med Skjærgårdstjenesten i Lister og de 4 kystkommunene i regionen bidratt til rydding av 12 tonn marint avfall i 2019.

Vi har videreført Kystlotteriet med 14 utdelingsstasjoner, der man når som helst kan få sekker, lodd og informasjon, samt sette fra seg innsamlet avfall, som blir hentet. Dessuten har vi støttet opp om mange større ryddeaksjoner lokale lag og foreninger arrangerer.

Nytt av året er at vi har begynt å ta tak i spøkelsesfiske i regionen. Vi har etablert en lokal panteordning, der folk på frivillig basis kan få litt igjen for å hente opp tapte fiskeredskaper. Dette har bidratt til at flere båtforeninger har kjøpt inn ROV for å kunne drive effektiv havbunnrydding. Så langt er det hentet opp nærmere 400 tapte fiskeredskaper i Lister.

Et annet prosjekt som har fått støtte gjennom tilskuddet, er Havmonsteruka på Farsund Ungdomsskole. Det har vært et veldig positivt tiltak som har involvert elever, lærere og foresatte, og har blitt en tradisjon som engasjerer og inspirerer.

Strandrydding i Kristiansand kommune

Det er stort engasjement blant innbyggerne i kommunen for å rydde marint avfall. Tusen takk til alle som har ryddet! Det er registrert 31 tonn ryddet avfall hos renovasjonsselskapet Avfall sør, noe som er en økning på 50 prosent i forhold til 2018. Kommunen og Avfall sør har tilrettelagt for gjennomføring av ryddeaksjoner hele året, med tilbud om gratis hansker, sekker, henting og innlevering av avfall. Strandryddingslotteriet med gavekort på kino er et hjelpemiddel for å få dokumentert mengdene.

Strandrydding i Salten i 2019

Årets kick-off ble sparket i gang på Leines i Steigen. Her har Lillian Låve Selvik initiert og motivert til rydding av ti strender sør i kommunen og lyktes med å verve hjelpere til å adoptere samtlige strender for vedlikehold. Skolene i Steigen arrangerte en felles ryddedag og samlet 178 sekker med marint avfall.

I 2019 ble det registrert 249 aksjoner i Salten og enda flere strender er ryddet. En rekke skoler og skoleklasser, samt klubber, idrettslag og foreninger har deltatt. Det er også mange ildsjeler som har ryddet alene, og i alt har rundt 3000 personer bidratt. Avfallet er blitt levert løst, i gule og blanke sekker og store en kubikk-sekker. Totalt har vi fått inn 70 320 kg.

Strandryddeaksjonen Haugalandet

I 2019 var målet å motivere og engasjere flere til å bli med på strandryddeaksjonen, og kartlegging i utilgjengelige områder. Dette lot seg gjennomføre gjennom et godt samarbeid. Ragn Sells bidro med utplassert utstyr, som container, sekker og hansker, på steder hvor ryddeaksjoner fant sted, samt henting i etterkant. Dersom sekker med avfall var utilgjengelige fra land deltok Friluftsrådet Vest med sin båt (Astrid) og leverte det på Karmsund Havn sitt område.

Denne modellen for å organisere strandrydding har vist seg å gi resultater. I 2019 ble det registrert 122 aksjoner på Haugalandet med over 3000 frivillige ryddere. Det ble ryddet over 56 tonn med avfall på Haugalandet, mot 72 tonn i 2018. Under strandryddeaksjonene i år ble det bemerket at det var mindre å rydde enn året før.

Strandryddeaksjonen Haugalandet er et samarbeid mellom kommunene Karmøy, Haugesund, Tysvær og Bokn, Ragn Sells AS, HIM IKS, Karmsund Havn IKS og Friluftsrådet Vest

Reno-Vest: Et krafttak mot marin forsøpling i Vesterålen

Reno-Vest har i en årrekke jobbet sammen med våre eierkommuner for å få bukt med marin forsøpling. I 2019 hadde vi som mål å samle inn 50 tonn herreløst marint avfall i regionen og å engasjere flere frivillige til flere aksjoner enn i fjor. Det klarte vi med glans. Det er innveid nesten 54 tonn strandryddeavfall og 2861 frivillige har vært i sving gjennom 214 registrerte aksjoner. Tilskudd fra Miljødirektoratet har vært essensielt for å få det til. I tillegg er lokalkunnskapen til koordinatorene i kommunene en enorm ressurs, og ikke minst folkets dugnadsånd. Takk for innsatsen i år!

Marin Forsøpling – Innsats 2019 – Ryfylke Friluftsråd

I 2019 har Ryfylke Friluftsråd hatt en rekke med nye prosjekter innenfor innovasjon og undervisning, samt effektivisering av avfallshåndtering fra steder som er utilgjengelige med bil. Vi har gjennomført ryddeaksjoner i innlandet og på havbunnen, og fått nye samarbeidspartnere. Videre har vi opprettet en prosjektstilling på marin forsøpling for å øke vår kapasitet rundt opprydding i Ryfylke.

Vi har hatt i underkant av 100 lokasjoner ryddet i 2019, inkludert ryddedugnader med dykkere på havbunnen, samt innhenting av båtvrak. Totalt har vi samlet om lag 50 tonn med avfall. I planene for 2020 er infrastruktur for avfallshåndtering i naturen, effektivisering av bunnrydding og havfestival høyt prioriterte områder, samt større fokus på innlandsforsøpling.

PlastCoasteering med coasteering.no

I 2019 har coasteering.no, i samarbeid med Bergen og Omland Friluftsråd og Fjellvar, invitert skoleelever i Bergensregionen til en dag med coasteering i kombinasjon med plastrydding. Totalt har 713 elever fordelt på 16 ulike skoler deltatt på 39 plastryddeaksjoner. Vi har latt elever få boltre seg i marine områder både i form av å rydde, men også lek og aktivisering. Vårt ønske er at de skal bli glade i kysten vår. Filosofien bak prosjektet: Det man blir glad i, det tar man vare på. Vi har vært vitne til utrolig mange elever som har fått øynene opp for problematikken rundt marin forsøpling.

3.4 Profesjonell rydding

Frivillige har i en årrekke gjort en fenomenal innsats for å rydde både langs kysten, under vann og i innlandet, og med unntak av Rusken, enkelte friluftsråd og Skjærgårdstjenesten, har vi hatt svært få dedikerte profesjonelle aktører på feltet i Norge.

I 2019 har flere profesjonelle aktører kommet på plass og startet sitt arbeid med profesjonell opprydding. Under beskriver både etablerte aktører med lang erfaring og nye aktører sitt arbeid mot forsøpling.

Ruskens arbeid for en ren by i 2019

Rusken er Oslo kommunes initiativ for en ren og ryddig by, siden 1976. Gjennom holdningsskapende arbeid og ryddeaksjoner engasjerer Rusken over 200 000 innbyggere i Oslo hvert år. Rusken har en rekke ryddeaksjoner som samler lokalbefolkningen, lokale miljøforum og Oslo kommune.

Vårrusken

Ruskens største ryddeaksjon er Vårrusken. På våren inviteres barnehager, skoler, borettslag, velforeninger og andre frivillige til å rydde byen før 17. mai. Her er det mer enn 200 000 påmeldte, som gjør dette til Norges største ryddeaksjon. Rusken bistår med ryddeutstyr og premier til barna, samt henting av avfall i samarbeid med Renovasjons- og gjenvinningsetaten og Ruskenpatroljen. Vårrusken gir barn, unge og voksne et forhold til sitt nærmiljø og viser viktigheten av å holde det ryddig.

Plastrusken

Plastrusken er en årlig aksjon med fokus på å bevisstgjøre Oslos befolkning om hvor mye plast som havner i elvene våre og på sikt renner ut i fjorden og havet. Plastrusken foregår i Akerselva, en urban elv på 10 km som renner gjennom Oslo fra nord til ned i sentrum, og ut i Oslofjorden. Akerselva er en veldig populær turrute, og med sin sentrale beliggenhet er det en elv som er sårbar for forsøpling. Elva har også laks man ønsker å ta vare på.

Aksjonen gjøres i samarbeid med Miljøforeningen Akerselvas Venner, Oslomarkas Fiskeadministrasjon (OFA), NCC som er Bymiljøetatens entreprenør for området og innleide dykkere, samt Oslo Brann- og redningsetat (OBRE). I tillegg inviteres en skole i nærområdet til å være med og rydde. I 2019 var Elvebakken Videregående med.

Ryddeaksjonen bevisstgjør forbipasserende på viktigheten av å bruke søppelkassene, og man får også hentet opp større ting som har havnet i elva. I 2019 ble det hentet opp 1,1 tonn avfall, hvor 70 kg var plast. Det lages rapporter for aksjonen hvert år, som kan leses på <https://rusken.no/plastrusken/>. Plastrusken vil utvides til Alnaelva i 2020.

Les gjerne mer om Rusken på rusken.no.

Friluftsrådernes Landsforbund og friluftsrådene

Friluftsrådernes Landsforbund (FL) har siden 60–70-tallet arbeidet mot marin forsøpling gjennom medlemsfriluftsrådene. Dette arbeidet er gjort blant annet gjennom forvaltning og drift av offentlig sikrede friluftsområder, og spesielt gjennom Skjærgårdstjenesten, som har opparbeidet kunnskap, erfaring og metoder innen logistikk og tekniske operasjoner på sjøen.

Skjærgårdstjenesten, i regi av friluftsrådene og kommunene, driver i utgangspunktet med renovasjon og skjøtsel i de mest brukte friluftsområdene, og har engasjert seg i tiltak mot marin forsøpling, noen steder mer enn andre.

Friluftsrådernes Landsforbund har sammen med i Hold Norge Rent vært en del av strandryddemiljøet helt fra starten, med søkelys på koblingen mellom frivillig innsats og friluftsrådernes arbeid og funksjon. Etter at marin forsøpling har kommet høyt på den politiske dagsordenen, er friluftsrådernes og Skjærgårdstjenestens innsats og engasjement forsterket.

FL arbeider kontinuerlig med å bearbeide de politiske miljøene for å få aksept for å videreutvikle Skjærgårdstjenestens oppgaver til å omfatte et større ansvar for opprydding av marin forsøpling og for å utvide tjenesten nord for Møre og Romsdal.

Friluftsrådene og Skjærgårdstjenesten har kompetanse, lokalkunnskap, mannskap, båter og utstyr til å bistå, koordinere og støtte dugnadsbasert strandrydding, og til å hente og levere innsamlet avfall, også på en del steder som er vanskelig tilgjengelig for den lokale frivilligheten.

Ryddeaktivitet i regi av friluftsråd 2019

Friluftsråd	Antall mennesker engasjert	Tonn innsamlet avfall	Angitt strekning ryddet km	Anslått areal
Bergen og omland	5 000	200	31	49 391
Dalane	394	4		
Finnmark	x			
Fjordane	1 214	54	40	2000
Ishavskysten		44		
Jæren	5 900	27	135	1 350
Lister	600	13	15	8
Midt Agder	200	2	34	
Midtre Hålogaland	90	4	2	1 000
Nord Troms	² x			
Nordmøre og Romsdal	2 300	105	410	4 100
Polarsirkelen	1 225	27		
Ryfylke	1 500	64	900	800
Sunnmøre	1 800	35	65	
Trollfjell	15	18	130	
Valdres		12	3	
Vest	3 000	60		
SUM 2019	23 238	669	1 765	58 649

Tabell 5: Ryddeaktivitet i regi av friluftsråd 2019

Friluftsrådernes arbeid i innlandet

Friluftsrådene er så vidt i gang med å få startet opp frivillige ryddeaksjoner i innlandet og kan trekke frem Valdres friluftsråd, som med et beskjedent tilskudd klarte å samle inn så mye som 12 tonn i sine aksjoner i fjor. De kan fortelle om at det i kjølvannet av sine aksjoner ble satt lys på problematikken i kommunene, spesielt med tanke på all landbruksplasten som lagres i dalen i store deponi (store som fjell), som igjen blåser av gårde med vinden. Det er mye å ta tak i innlandet og friluftsrådene har så vidt startet her.

Kysten rundt

Friluftsrådet jobber i samspill med offentlige myndigheter og profesjonelle aktører for å sikre at friluftslivsområdene rundt omkring i hele landet forvaltes og driftes på best mulig måte. Målet er å fremme naturopplevelse og forståelse for samhørigheten mellom natur og menneske.

En viktig bærebjelke i arbeidet med drift og forvaltning er Skjærgårdstjenesten. Hvert år bidrar Skjærgårdstjenesten med et betydelig antall båter og mannskap med stor kompetanse for å sikre at friluftsområder langs kysten ivaretas på best mulig måte.

2 X betyr at friluftsrådene har organisert ryddeaksjoner, men rapportert direkte inn til Hold Norge Rents ryddeportal.

Ryddeaksjon på Frøya. Foto: Hold Norge Rent

Mausund Feltstasjon

Ved Mausund Feltstasjon på Mausund, Frøya kommune i Midt-Norge, drives det profesjonell helårs rydding av marint søppel. Målsettingen er å få økt volumet av innsamlet marint søppel. Dette har vi lyktes bra med, og effektiviteten har hele tiden blitt bedre.

Det som kjennetegner Mausund Feltstasjon, og som bidrar til en dynamisk prosess i aktiviteten og spredning av informasjon, er daglig leders oppgaver og kystrenovatørens bidrag utover den daglige ryddingen. Det er ofte gitt faglig foredrag i forkant av utfart for ryddearbeidet, etter oppdrag fra ulike interessegrupper. Høsten 2019 ble det planlagt at en studentgruppe fra lærerutdanningen ved NTNU skal legge ekskursjon med feltarbeidet til Mausund våren 2020.

Naturreservatene i Trøndelag har prioritet, med Froan Naturreservat som hovedprioritet. Vassholmen Naturreservat ble ferdig ryddet i løpet av høsten, og to mindre planlegges ryddet før fuglene kommer til våren.

I 2019 var det i snitt 11 kystrenovatører engasjert med rydding og over 400 frivillige deltok i ryddingen. Det har vært en stor oppgradering av båter og utstyr. Vi har fått spesialdesignet båter som er perfekt for jobben som gjøres, spesielt er det lagt vekt på båter som kan brukes i utsatte områder, og som ivaretar sikkerheten på en god måte. Vi har siden oppstart i 2017 hatt stort fokus på HMS.

Mausund Feltstasjon har vært med og bidratt under Miljøuka på Frøya og Hitra, ved strandryddedag i Trondheim m.m. Foredraget «Læringsprogrammet Marint søppel» med forankring i FNs bærekraftsmål, er blitt holdt på mange videregående skoler rundt om i Trøndelag Fylkeskommune i 2019, og er svært godt mottatt.

All aktiviteten utover selve ryddearbeidet er med på å bidra til spredning av informasjon og holdningsendringer. Størst påvirkning er det når folk er med ut på området og selv får erfaring fra oppryddingsarbeidet. Dette gjør at vi i ettertid av slik informasjon har en jevn tilstrømning av frivillige som vil bidra.

Oppdretternes Miljøservice

Oppdretternes Miljøservice AS har siden 2017, på vegne av sine 6 oppdrettseiere, tatt ansvar for strandrydding i vanskelig tilgjengelige områder i nordre del av Trøndelag, i kommunene Bindal, Flatanger og Nærøysund. Kommunene har til sammen ca. 4500 km strandlinje, og ca. 6000 øyer, holmer og skjær, samt flere store verneområder for fugl.

I 2019 har Oppdretternes Miljøservice drevet strandrydding i perioden april–oktober, med hovedtyngden av arbeidsinnsats i juni–august. I perioden juni–august ble 50 ungdommer i alderen 15–20 år gitt mulighet til 3 ukers sommerjobb som strandryddere. Ungdommene organiseres i ryddelag, 6–7 personer, med godt trent og svært kompetente voksne ledere.

Ryddelagene opererer i 19–23 fots aluminiumbåter, dels i en svært krevende skjærgård og i utfordrende vær. Alt innsamlet avfall leveres deretter til et større basefartøy som frakter alt avfall til deponi på land.

Vi har samarbeidet med Norwegian Plastic Recycling AS (NOPREC) om sortering av innsamlet avfall. Sortering i flere fraksjoner av plast, i tillegg til utsortering av Isopor, spillolje, kjemikalier/batterier/ annet farlig avfall, EE-avfall og metall.

I samarbeid med SALT har Oppdretternes Miljøservice bidratt med innsamlet avfall, nedstrøms oppdrettsanlegg, hvor SALT i samarbeid med Nordlandsforskning har gjort et dypdykk i marint avfall fra havbruksnæringen. Samarbeidet med SALT fortsetter i 2020, med nye dypdykk og analyser.

Ryddesaksjon med Levende Hav. Foto: Nadine Mellem

Vi har også bidratt med buss, båttransport og ryddeutstyr til skoleklasser som har arrangert strandryddedager i løpet av våren 2019. I tillegg har vi utført en rekke henteoppdrag av avfall for lag og foreninger, som har gjort en formidabel innsats i nærmiljøet.

I 2019 ble 800m³ marint avfall innsamlet av Oppdretternes Miljøservice, med en samlet vekt på 54 000 kilo.

I 2020 har Oppdretternes Miljøservice som mål å tilnærme seg helårs drift med strandrydding, og fortsatt fokusere sin innsats mot vanskelig tilgjengelige områder på kysten av Trøndelag.

Levende hav

Levende hav er et samarbeid mellom flere aktører etter initiativ fra foreningen In The Same Boat og Norges Miljøvernforbund. Samarbeidets formål er å utvikle og drifte profesjonell strandrydding, og vi har jobbet med metodeutvikling med et internasjonalt perspektiv.

Dette innebærer ikke bare profesjonalisering av selve strandryddingen ute i felt, men også de nødvendige støttesystemene rundt, eksempelvis logistiktjenester, administrasjon og gode løsninger for avfallshåndtering.

Vi har samlet erfaring og utviklet metoder langs hele Norges kyst, og utover det rent tekniske med operasjon av båter og teknikk, har vi gått spesielt i dybden når det gjelder juridiske krav og forskrifter, regulering, forvaltning, kompetansekrav, HMS og logistikk.

Resultatet av arbeidet i 2019 er 220 tonn innsamlet avfall og en omfattende rapport og et utkast til manual for «Best practice» innen profesjonell strandrydding, som publiseres i februar 2020.

Det er gjort mange viktige og dels overraskende erfaringer. På Helgelandskysten, der vi gjorde en full skala kompromissløs pilot, så vi blant annet hvordan en stor tilstedeværelse med profesjonell rydding og tilbud om logistikkstøtte til lokal frivillighet utløste en formidabel frivillig innsats og vi hentet inn og leverte innsamlet avfall fra over 200 private ryddeaksjoner i tillegg til våre egne aksjoner.

Vi har også lært mye om de store forskjellene langs kysten, og at det kreves både forskjellig utstyr og kompetanse for å rydde i de forskjellige regionene, og ikke minst de forskjellige årstidene.

Vår ambisjon videre er å fortsette å utvikle og bygge opp operative tjenester basert på en god samhandling med Skjærgårdstjenesten, Friluftsrådene og Kystverket, i samarbeid med næringslivet langs hele Norges kyst.

Fishing for Litter

Året 2019 ble nok et rekordår for Fishing for Litter hvor det ble samlet inn 182 tonn marint avfall.³ 47 prosent av avfallet er relatert til fiskeri.

Fishing for litter koordineres av SALT Lofoten og har også i år samarbeidet med Nofir om gjenvinning av fiskeriavfall.

Før fuglene kommer

Før fuglene kommer (FFK) er et landsomfattende ryddeprosjekt som skal mobilisere til opprydding før hekketiden starter, og før ferdselsforbudet i fuglereservater trer i kraft 15. april.

I 2019 startet Før fuglene kommer 18. februar og varte frem til 15. april. Prosjektet ble i 2019 gjennomført i 13 fylker, og vi er svært glade for at vi har fått med oss flere fylker enn i 2018. God planlegging og godt samarbeid mellom HNR, SNO, NOF og Fylkesmannen har vært vesentlig for å få til dette. Lokale aktører har også gjort en formidabel innsats og fortjener mye av æren for gjennomføringen av FFK i 2019.

3 (per 26. nov 2019)

Foto: Bo Eide

I 2019 ble arbeidet med FKK utvidet til å omfatte rydding om høsten så vel som om våren grunnet variert vær og fordi fuglene starter hekkeperioden stadig tidligere. Utvidelsen vurderes som vellykket og har resultert i gjennomføringen av flere FFK-aksjoner.

Før fuglene kommer organiseres på fylkesnivå og ble gjennomført i regi av følgende lokale FFK-avdelinger i 2019:

- Oslofjorden i regi av Oslofjordens Friluftsråd (Buskerud, Vestfold, Østfold, Akershus)
- Oslo i regi av Marinereparatørene
- Vest-Agder i regi av Zoologisk Forening Sørlandsavdelinga
- Aust-Agder i regi av Våre Strender
- Hordaland i regi av Norges Miljøvernforbund og Bergen og Omland Friluftsråd
- Sogn og Fjordane i regi av Fjordkysten Friluftsråd
- Troms i regi av Ren Kyst
- Rogaland i regi av Jæren Friluftsråd og the British International School
- Oppland i regi av Naturvernforbundet i Lillehammer
- Finnmark i regi av Vadsø Atletklubb

Aksjoner i Møre og Romsdal i regi av Runde miljø-senter ble avlyst grunnet dårlig vær.

Før fuglene kommer er et viktig arbeid for sikre at fuglene får gode hekkeforhold, men det er et krevende arbeid da hekketidene for utsatte arter kan variere mye fra år til år. Milde vintre fører til tidlig hekking.

Kunnskap om hekking, hekketider og artenes følsomhet for forstyrrelser er derfor avgjørende i arbeidet med Før fuglene kommer. I 2019 lagde Hold Norge Rent en informasjonskampanje for å opplyse ryddere om hekkende fugl, og for å gi konkrete råd slik at alle som rydder unngår å forstyrre hekkende fugl. Kampanjen ble gjennomført i forbindelse med Strandryddeuka 2019 med en informasjonsvideo hvor Hold Norge Rent oppfordret alle ryddere til å vise ekstra varsomhet gjennom Strandryddeuka.

Hold Norge Rents administrasjon deltok selv aktivt på Før fuglene kommer på:

- Tofteholmen naturreservat, Buskerud
- Søndre Lauer, Hvaler Nasjonalpark, Østfold

Før fuglene kommer gjennomføres med tilskudd fra Miljødirektoratet og støtte fra Handelens Miljøfond.

3.5 Offentlige aktører

Senter for oljevern og marint miljø (SOMM)

Senter for oljevern og marint miljø har i 2019 utført prosjektet Nasjonalt strandryddeprosjekt – Regionale pilotprosjekter. Det er gjennomført fire regionale pilotprosjekter for å kartlegge, teste ut og formidle beste praksis for rydding, oppsamling og håndtering av marint avfall på sårbare og utilgjengelige steder langs kysten. Arbeidet vil videreføres i 2020.

Pilotprosjekter er gjennomført i Troms og Finnmark, Trøndelag, Sunnmøre og i Oslofjorden. Erfaringene fra prosjektet viser at det er store regionale forskjeller både når det gjelder naturtyper, avstander, vær-, vind- og bølgeførhold, mengde og type søppel, involverte aktører, organisering, logistikk og avfallshåndtering.

Strandryddeaksjoner utføres på ulike måter: frivillig innsats, lag og foreninger, næringsaktører og offentlige aktører. Næringsaktør i denne sammenhengen kan både være offentlige virksomheter og private aktører. Rydding utført av frivillige er en viktig del av den samlede innsatsen mot marin forsøpling. Frivilligheten har gjort en stor innsats for å rydde nærområder, og det er viktig å opprettholde og styrke denne innsatsen.

Store områder langs kysten er derimot ikke egnet for rydding av frivillige. Dette skyldes flere forhold, som mange verneområder, lange avstander, røffe vær-, vind- og bølgeførhold, ugjestmild kyst som vanskeliggjør ilandstigning, avfall som er delvis overgrodd og nedgravd, samt store og tunge gjenstander. Erfaringene fra prosjektet vil bidra til å etablere bedre systemer for profesjonell rydding langs deler av kystlinjen.

Det er behov for å samordne og koordinere innsatsen fra offentlige aktører (f.eks. Kystverket, Kystvakten og Skjærgårdstjenesten), som har utstyr, kompetanse og erfaring med arbeid langs kysten. Erfaringene fra pilotprosjektene viser også at risikobildet påvirkes av ulike faktorer og er forskjellig fra ryddeaksjon til ryddeaksjon.

Fylkesmannen

Fylkesmannen fikk i oppdrag å koordinere arbeidet med marin forsøpling på fylkesnivå i 2019. Fylkesmannen har ansvaret for å koordinere det regionale samarbeidet og sørge for at fylkets havner får godkjente avfallsplaner. Videre fikk Fylkesmannen i oppdrag å delta i statlig samarbeidsforum for opprydding av marin forsøpling, samt å gi innspill til områder som bør prioriteres for opprydding, som grunnlag for prioritering av tilskuddsmidler.

Ifølge årsrapportene for 2019 hadde 669 norske havner fått godkjente avfallsplaner i løpet av 2019. Målet for 2019 var 1 250 havner.⁴

Sysselemannen på Svalbard

Marin forsøpling og mikroplast i havet og på strendene rundt Svalbard var blant prioriteringer for Sysselemannen på Svalbard i 2019.

Miljøovervåking Svalbard og Jan Mayen (MOSJ) opplyser at Sysselemannens årlige ryddeaksjoner på Svalbard viser at det marine avfallet som samles inn i hovedsak består av plast fra fiskeflåten og en del husholdningsavfall. Avfallet består av notrester og trålposer, garnkuler av plast og metall, fiskekasser og plastdunker, samt flasker av plast og glass, annen plastemballasje, skosåler og diverse bruksgjenstander.⁵

Fiskeridirektoratet

En viktig aktør i oppryddingsarbeidet under vann er Fiskeridirektoratet, som siden begynnelsen av 1980-tallet har begitt seg ut på årlige oppryddingstokt i fiskefelt langs norskekysten.

Formålet med toktene er å ta opp tapte eller gjenstående fiskeriredskaper som kan forårsake stor skade på marine økosystemer og dyreliv. Redskaper som garn, tauverk og teiner fører i forskjellig grad til uønsket dødelighet hos fisk og skalldyr, og særlig redskaper laget av plast eller andre syntetiske materialer kan fiske passivt over lang tid, men hvor lenge kan variere med et sett av faktorer.

4 Tall hentet fra Styringsportalen for Fylkesmannen 12. februar 2020.

5 Miljøovervåking Svalbard og Jan Mayen. (12. februar 2020). Hentet fra <http://www.mosj.no>

Såkalt spøkelsesfiske er et betydelig problem globalt sett. I 2018 anslo FNs organisasjon for ernæring og landbruk at minst 640 000 tonn fiskeredskaper går tapt eller blir forlatt i havet hvert år.

I dag har alle yrkesfiskere plikt til å søke etter tapt utstyr, og er pålagt å melde ifra til Kystvakt-sentralen eller elektronisk fangstdagbok hvis søket ikke lykkes. Fritidsfiskere kan melde inn tapt eller funnet redskap via Fiskeridirektoratet sin Fritidsfiske-app.

Frem til 2019 har Fiskeridirektoratet hentet opp rundt 22 000 garn og store mengder andre fiskeriredskaper langs norskekysten.

I 2019 dro Fiskeridirektoratet på en fem ukers oppryddingstokt som også inkluderte Svalbardsonen, og med sine 77 breddegrader nord markerte dette det nordligste toktet som har blitt foretatt siden prosjektets oppstart. Totalt på toktet ble det tatt opp blant annet 57 km tauverk, 24 km line, 1 242 teiner, 800 meter vaier, 820 garn og en reke-trål.

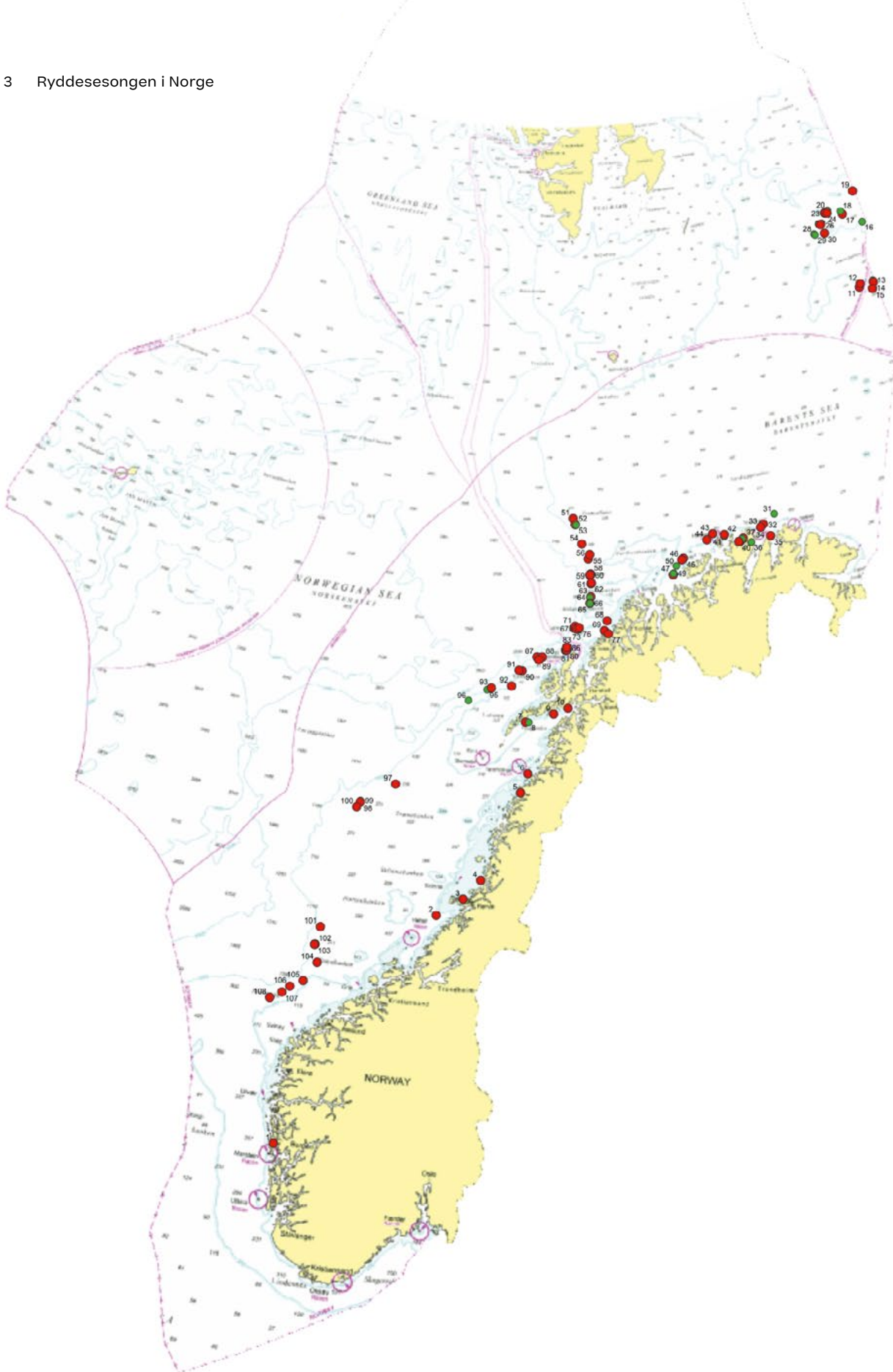
Et pilotprosjekt på hotspot-basert opprensning av fiskeredskaper i kystnære områder ble gjennomført for første gang sommeren 2019, men foreløpig konklusjon er at det er vanskelig å oppnå høy nok effektivitet ved opprensning av enkeltstående teiner etter krabbe og hummerfiske. Fiskeridirektoratet planlegger å bygge videre på kystnære opprensning i 2020 ved to nye delprosjekter som trolig resulterer i høyere effektivitet.

År	Garn ⁶ (stk)	Teiner (stk)	Liner (meter)	Wire (meter)	Tauverk (meter)	Trål/ not, (hel/del)	Anker/ dregg (stk)	Bøyer/ flagg (stk)
2014	935	50	12 000	3 600	10 000	2	7	4
2015	815	3	20 000	3 000	4 000	5	10	10
2016	770	80	45 000	4 000	9 000	5	13	4
2017	815	147	27 000	2 000	16 400	6	13	25
2018	765	89	29 800	3 591	11 260	11	14	12
2018 ⁷		8 600			269 900			
2019	820	1 242	23 700	800	56 700	6	28	19

Tabell 6: Resultat fra opprensningstokt i perioden 2014–2019.

6 Samlet garnmengde utgjør ca. 150 km.

7 Ekstraordinært tokt for å fjerne gjenstående snøkrabbeteiner i Barentshavet

Skjermdump av tapte redskaper fra oppryddingstokt i 2019. Rød prikk = funn av redskap, grønn prikk = ingen funn av redskap. <https://kart.fiskeridir.no/share/c8875b46f67b>

Kystverket

Kystverket har det statlige ansvaret for opprydding etter akutte forurensningshendelser i Norge.

I 2019 gjennomførte Kystverket en rekke ryddeaksjoner med sine ansatte og testet muligheten for å benytte Kystverkets kompetanse og ressurser i arbeid med å kartlegge og redusere marin forsøpling langs norskekysten. Det ble gjennomført ryddeaksjoner på syv ulike lokasjoner og 187 kystverkansatte deltok. Totalt i løpet av 2019 ble det fjernet 20–25 tonn marint avfall. Mengde og funn for hver av aksjonene er registrert i ryddeportalen.

Ryddearksjonene ble gjennomført på følgende steder:

Haugesund, 2. mai: Gitterøy-Vardholmen vest for Karmøy ble ryddet av 24 strandryddere fra Kystverket og 2 fra Hold Norge Rent. Over et tonn med marint avfall ble ryddet. Gitterøya-Vardholmen ble valgt primært fordi det er høy risiko for påslag av søppel. Kystverkets overvåkingsfly (LN KYV) ble benyttet for å kartlegge avfall i strandsonen.

Arendal, 5. mai: Vragviga på yttersiden av Tromøya i Arendal ble ryddet av 27 strandryddere fra Kystverket. Mellom 700–800 kilo marint avfall ble fjernet. Aksjonen ble gjennomført i samarbeid med Våre Strender og Skjærgårdstjenesten.

Kabelvåg, 7. mai: Områdene Åvika, Tjeldbergvika/Urstabbvika og Finnvika mellom Svolvær og Kabelvåg ble ryddet. Totalt ble det fjernet et tonn med marint avfall på de tre lokalitetene.

Tromsø, 28. mai: Det ble ryddet minst to tonn med marint avfall. Ryddingen fant sted på fire ulike lokasjoner utenfor Tromsø. 24 Kystverket-ansatte deltok, i tillegg til representanter fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Tromsø kommune.

Honningsvåg, 22. august: Nærmere åtte tonn avfall ble ryddet og 24 strandryddere deltok. Området som ble ryddet heter Molvika og ligger ved Gjesvær i Nordkapp kommune.

Horten, 22. august: Mellomøya og Østøya på Forsvarets eiendom i Horten kommune ble ryddet av 18 strandryddere fra Kystverket og 2 fra SOMM. Om lag 3 tonn med marint avfall ble ryddet. Ryddeaksjonen ble gjennomført i samarbeid med Skjærgårdstjenesten og Horten havnevesen.

Ålesund, 29. august: Hamnøya og omkringliggende småholmer ble ryddet. Det ble fjernet nesten 10 tonn med marint avfall og totalt 70 deltok på ryddeaksjonen.

Resultater

Kystverkets mandat krever at organisasjonen er forberedt på å gjennomføre omfattende strandryddeaksjoner ved større oljevernaksjoner. Fokus på HMS er et naturlig element og erfaring fra aksjoner og øvelser er nyttig spesielt ved gjennomføring av ryddeaksjoner på utilgjengelige områder.

Kystverkets overvåkingsfly bidro til at mye søppel ble lokalisert og fjernet under aksjonen i Haugesund. I tillegg viser prosjektet at samarbeid med lokale aktører innen strandrydding er viktig for å tilegne seg lokalkunnskap om områder som bør ryddes o.l.

Funnene var preget av fiskerirelatert avfall som garn- og taurester i nord. Det ble funnet store mengder plastflasker og bruskaner i Tromsø. Funnene fra Haugesund fordelte seg på flere kategorier, men også her ble det funnet mange flasker og korker. I Horten var funnene preget av personlig forbruk og gammel plast. Funn fra steder som ikke har vært ryddet før var preget av uidentifiserte plastbiter. Funnene samsvarer med øvrige funn registrert i Ryddeportalen.

Kystinfo Strandapp ble testet på ryddeaksjoner og i forbindelse med utviklingen av Rent Hav som er det nye nasjonale ryddeverktøyet for forvaltningen. Rent Hav tar utgangspunkt i Kystinfo Strandapp og erfaringer gjort under Kystverkets ryddeprosjekt.

Foto: Andreas Winter →

STORHOLMEN

4 Avfallshåndtering

4.1 Avfallsbransjen

Avfallsbransjen deltok aktivt, også i år, i Norges største ryddedugnad. Kommunikasjon og felles budskap for hele avfallsbransjen var viktig i 2019. Med budskapet *ryddeaksjonen er ikke ferdig før avfallet er håndtert*, var både private og kommunale avfallsselskaper samstemte i kommunikasjonen. Dette førte til en god flyt mellom alle aktører som bidrar i en ryddeaksjon. Flere avfallsselskaper var også aktivt med i ryddeaksjoner, og med støtte fra Miljødirektoratet kunne mange bidra med gratis henting og/eller innlevering av marint avfall.

I 2018 ble det satt i gang et omfattende arbeid for å få dekket hele Norge med mottakspunkter for marin forsøpling. Dette arbeidet fortsatte ut i 2019, og Avfall Norge har registrert 75 avfallsselskaper med over 480 mottakssteder over hele landet. Dette er en økning fra rekordåret 2018.

I 2019 satte Avfall Norge, i samarbeid med LOOP, i gang prosjektet med å harmonisere innsamlingsløsningene for avfall. Som første ledd i prosjektet vil det i 2020 bli lansert en felles merkeordning for avfall. Ambisjonen er at det skal bli lik merking hjemme, på hytta, i det offentlige rom, på emballasje osv. I tillegg er det et ønske om å benytte disse merkene i kombinasjon med annen type informasjon/symbolikk som kan fortelle noe om andel resirkulert materiale i emballasjen osv. Dette vil gjøre det lettere for forbrukeren å sortere riktig, i tillegg til at det vil bli enklere å kunne ta gode miljøvalg.

4.2 Refusjonsordningen

Refusjonsordningen for eierløst marint avfall finansieres av Miljødirektoratet og administreres av Hold Norge Rent.

Refusjonsordningen har som mål å stimulere til økt rydding av marin forsøpling i Norge gjennom å sikre at aktører som bidrar til frivillig opprydding ikke belastes med utgifter til transport og behandling av avfallet. Ordningen gjelder avfall som er samlet inn i tilknytting til frivillige ryddeaksjoner som har gitt utgifter til transport eller behandling av marint avfall, eller utgifter til transport av frivillige til og fra ryddeaksjoner. Ordningen gjelder også for opprydding langs vassdrag og innsjøer.

Alle som oppfyller ordningens kriterier, inkludert offentlige aktører som kommuner og avfallsselskaper, kan søke om refusjon innenfor søknadsperioden 1. september–15. november. I 2019 mottok Hold Norge Rent søknader fra 51 aktører. Det ble søkt refusjon for kr 3 810 634 og behandling av over 800 tonn avfall. Det ble i alt utbetalt kr 2 311 236 i refusjon.

År	Omsøkt	Refundert	Søkere	Innvilget	Tonn	Kost/kg
2015	550 000	420 000	17	17	123	3,30
2016	1 120 000	850 000	40	35	130	14,97
2017	2 800 000	2 150 000	60	50	560	3,85
2018	3 000 000	2 860 000	63	59	680	4,20
2019	3 810 633	2 311 236	50	49	820	2,82

Tabell 7: Oversikt refusjonsutbetalinger 2015–2019

4.3 Ryddepakker

Hold Norge Rent ønsker å bidra til en bred oppslutning av frivillige som ønsker å rydde søppel.

Et viktig ledd i dette arbeidet er å sikre trygge og velfungerende ryddeaksjoner. Hold Norge Rent sender derfor ut gratis ryddepakker til frivillige ryddere over hele landet. Pakkene består av følgende:

- Ryddeveileder
- Sikkerhetsveileder
- Hansker
- Avfallssekker/avfallspose
- Annet informasjonsmateriale

Hold Norge Rents distribusjon av ryddepakker er landsomfattende, og vi bruker arbeidsmarkedsbedriften Lunner Produkter (Lupro) som leverandør for pakking og utsendelse av våre ryddepakker.

I 2019 har Hold Norge Rent distribuert ca. 89 000 avfallspose, ca. 60 000 avfallssekker og ca. 31 000 par hansker. I dag har Hold Norge Rent 220 distributører av ryddepakker. Disse bidrar vederlagsfritt og er markert i Ryddeportalen.

Ryddepakker distribueres av kommuner, avfallsselskap, organisasjoner, bedrifter, lag og foreninger m.m.

Hold Norge Rents ryddepakker og utsendelse av disse er finansiert med tilskudd fra Miljødirektoratet.

HNRs barnehansker. Foto: Plastfritt Hav

5 Næringslivet

Strandrydding Redningselskapet. Foto: Bo Eide

Næringslivet har en sentral rolle i arbeidet mot forsøpling. En rekke bransjer er dessverre betydelige direkte eller indirekte kilder til forsøpling, og hvis vi skal lykkes i det forebyggende arbeidet, er dialog og samarbeid med næringslivet avgjørende. Men vi er også avhengige av at bransjene selv tar tak i egne forsøplingsutfordringer og setter inn målrettede tiltak mot egne utslipp og lekkasjer.

Næringslivet har en særlig viktig oppgave når det gjelder forebygging, men mange næringslivsaktører velger også å bidra til frivillige opprydding. En lang rekke bedrifter arrangerer eller deltar i ryddeaksjoner, og flere velger også å støtte opp om frivilligheten med midler eller andre ressurser.

I 2019 har bedrifter fra hele landet registrert 271 ryddeaksjoner og samlet inn over to tonn avfall.

Antall aksjoner	271
Antall kg	242 484

Figur 8: Oversikt over antall ryddeaksjoner og mengde inn-samlet avfall i regi av bedrifter i 2019

Under beskrives Hold Norge Rents samarbeid med et utvalg bedrifter og disse bedriftenes innsats.

EPS-foreningen

EPS-foreningen organiserer 14 bedrifter som produserer og gjenvinner EPS – ekspandert polystyren, på folkemunne kalt isopor. Viktige produktområder inkluderer isolasjonsprodukter til bygg og anlegg, emballasje til fisk og andre næringsmidler, og formstøpte spesialprodukter.

I 2019 gjennomførte EPS-foreningen og Hold Norge Rent en pilotkartlegging av EPS-forurensning på utvalgte lokaliteter langs norskekysten i samråd med lokale aktører og myndigheter. Kartleggingen har søkt å stadfeste mengde, opphav og alder på det som har kommet på avveie, med det mål å identifisere kilder og stoppe utslippene.

Les mer om EPS-foreningen her: norskindustri.no/kampanjesider/eps-gruppen/

Ragn-Sells

Ragn-Sells har i flere år bidratt til gjennomføringen av Strandryddeuka og tilrettelegging for frivillige. De er en av Hold Norge Rents distributører av ryddepakker og leverer ut gratis ryddeutstyr til frivillige ryddere. De tilbyr også gratis levering av container og tar imot marint avfall på alle sine anlegg gratis.

I 2019 tok de imot ca. 91 970 kg og leverte ut ca. 155 containere.

Coop Norge

Coop Norge har siden 2018 arrangert ryddekampanjen Coop rydder Norge i samarbeid med Hold Norge Rent. Coop rydder Norge er en landsomfattende ryddedugnad med opphav i Coop sitt ønske om å engasjere kunder, medeiere, ansatte og støttespillere til å delta på ryddeaksjoner.

I 2019 kunne frivillige ryddere hente gratis ryddeutstyr i 250 utvalgte Coop-butikker. Coop satte også ut avfallscontainere ved samtlige 250 butikker hvor frivillige kunne returnere avfallet gratis i butikkenes åpningstider.

Eplehuset

I 2019 kunne frivillige også hente gratis ryddeutstyr i Eplehusets 24 butikker. Eplehuset har siden 2018 vært distributør av ryddepakker under Strandryddeuka. I 2019 leverte Eplehuset ut over 500 ryddepakker til frivillige.

5.1 Produkter av gjenvunnet marint avfall

Plast, gjenvinning og sirkulær økonomi er populære emneknagger i dagens mange debatter om innovasjon og bærekraftige løsninger, og helt avgjørende for alle bedrifter og aktører som tar sitt samfunnsansvar på alvor.

Stadig dukker det opp nyvinninger som er helt eller delvis produsert av gjenvunnet materiale, og havplast og annet marint avfall er ikke noe unntak. Gjennom materialgjenvinning av diverse havplast, kasserte- og spøkelsesredskaper fra fiskerinæringen, glassbiter og annet herreløst avfall gjenskapes det alt mulig fra klær, smykker og vesker til møbler, kunst, design og friluftsutstyr.

Dette er en trend som fortjener oppmerksomhet, og Hold Norge Rent har derfor laget en oversikt over aktører/produsenter med fokus på gjenvinning av marint avfall. Se fullstendig liste vedlagt i appendiks.

6 Kulturlivet

Kulturlivet har lenge engasjert seg i kampen mot marin forsøpling. I 2019 ønsker Hold Norge Rent å fremheve noen sentrale aktører og prosjekter.

6.1 Håpets katedral – sammen mot plast i havet

Håpets katedral er et flerreligiøst samarbeidsprosjekt for å redde havet. På Isegran i Fredrikstad bygges et 120 m² stort byggverk med reisverk inspirert av stavkirker og et 300 m² tak laget av plastforsøpling. Katedralen skal være et symbol på håp for havet. Borg bispedømme er prosjekteier, og målet er å være ferdig i juni 2020.

6.2 Festivaler

Festivaler er både kilder til forsøpling og en unik mulighet til å nå flere titalls tusen personer med et positivt budskap. Mange norske festivaler har fokus på bærekraft og miljø, og flere av disse gjør en innsats mot forsøpling både med forebyggende tiltak og med opprydding.

I den anledning har vi lyst til å trekke fram Øya-festivalen som lenge har jobbet målrettet med ulike miljøtiltak i sin virksomhet

Øyafestivalen

Øyafestivalen har som mål å være blant verdens mest miljøvennlige festivaler gjennom konkrete miljøtiltak som inspirer andre til handling. I 2014 lanserte Øyafestivalen en miljøhåndbok for festivaler og utearrangementer i samarbeid med GRIP. I 2019 vant Øyafestivalen «International AGF Award» som er den første verdensomspennende prisen for grønne festivaler. Øyafestivalen ble også re-sertifisert som Miljøfyrtårn for fjerde gang.⁸

Det er også flere festivaler som velger å miljøsertifisere sitt arrangement. Her følger en oversikt over noen festivaler som er miljøsertifisert gjennom Miljøfyrtårn:

- MaiJazz
- Førdefestivalen
- Idyllfestivalen AS
- Kongsberg Jazzfestival
- Vinjerock AS
- Stavanger Kammermusikkfesitval

I 2019 utviklet Hold Norge Rent arrangementsvettregler for å bistå festivaler og andre utendørsarrangementer i arbeidet for å redusere og stoppe forsøpling. Se appendiks (s. 69) for alle arrangementsvettreglene.

6.3 Kunst- og musikkprosjekter

Prestgaard/Andersen – Havet er vår oppdragsgiver

Kunstnerne Kari Prestgaard og Astor Andersen har siden 2010 formidlet plast i havet til nærmere 15 000 barn og unge. I 2019 turnerte Prestgaard/Andersen landet fra Lista i sør til Svalbard i nord i regi av Den Kulturelle Skolesekken og hadde ca. 200 reisedøgn. Gjennom året gjorde kunstnerne også frittstående workshops og utstillinger på museer, festivaler og bibliotek.

Studiereise til Portugal og deltakelse på ryddeaksjoner i Norge, England og Portugal ble det også tid til.

Kunstnernes motiver er ofte fugler, fisker og sjøpattedyr som er truet av plastforsøpling. Bildene Prestgaard/Andersen lager sammen med barn er blant annet kjøpt inn av Stortinget, Klima- og miljødepartementet, Hold Norge Rent, Oslo kommune, Sandefjord kommune, Tromsø kommune og Lundin AS. Overskuddet av bildesalget går til UNICEF.

I 2019 vant Prestgaard/Andersen første pris i FNs europakontors konkurranse om beste foto/miljødesign med bildet «Villsvinfisk» laget med klasse 6b på Vassenden skule.

8 Miljøfyrtårn: Finn sertifiserte virksomheter. (2020, 1.mars). Hentet fra <https://www.miljofyrtarn.no/sok-virksomheter/#resultat>

Villsvinfisk laget av Vassenden skule 6B. Foto: Prestgaard Andersen

Pippip Ferner

Pippip Ferner skaper kunst av det marine avfallet hun plukker. Hun har plukket og vasket kilovis av plast og deltatt på en rekke separat- og gruppeutstillinger med kunsten hun skaper. Formidling av kunnskap og refleksjoner står også sentralt i Ferners arbeid.

CleanSounds

Artistbevegelsen CleanSounds vokser stadig. Over 30 artister har nå gjort en hemmelig pop-up-opptreden på ryddeaksjoner landet rundt.

Jo Nesbø, Kari Bremnes, Odd Nordstoga, Marion Ravn, Sivert Høyem og Brenn er noen av artistene som sluttet seg til bevegelsen i 2019. Flere titalls andre artister står klare for 2020.

Artistene i CleanSounds står for faktisk handling, og hedrer derfor ulike ryddelag med intime og eksklusive opptredener. De bruker også sine egne kanaler på sosiale medier for å inspirere sine artist-kolleger og fans til å følge etter.

Blant høydepunktene i 2019 var Kari Bremnes sin fantastiske intimkonsert under Oslo Maraton. Her fikk nærmere 150 ploggere oppleve Kari Bremnes på sitt aller, aller beste. En unik og flott opplevelse for en handlekraftig og sporty gjeng.

6.4 Barnebøker

Forsøpling opptar oss alle, men spesielt barna. I de siste årene har flere barnebøker tatt opp forsøpling og konsekvensene det har for dyrelivet, og vist hvordan vi kan rydde og gjøre verden til et renere sted.

Her er noen av barneøkene som ble publisert i 2019 som handler om forsøpling:

De underlige og den merkelige boksen av Anette Moe og illustrert av Esther van Hulsen

En eremittkreps og en eremittkrepssjørøse går til kamp mot søppel i skjærgården, og skjønner snart at jo flere som står samlet, desto sterkere blir de. Anette gikk sammen med Gro van der Meeren, forsker i Havforskningsinstituttet, om denne inspirerende boka om å ta vare på både hav og vennskap.

Steinura: Steinuras høst av Bente Floer og Linda Hansen. Illustrert av Katarzyna Kapusta

Steinura er en bokserie om ei lita jente som passer på dyr og tar vare på søppel på Magerøya i Finnmark. Hun steg ut av berget og ble kledd i klær av tang, tare og gress av dyrene rundt. Som takk har hun blitt naturens vokter. Steinura redder okserein, lundefugl, oter og andre dyrevenner fra glasskår og garn.

Blekkulf: Hval i trøbbel! Av Bente Roestad

Blekkulf og vennene redder en hval som har slukt litt for mye plast. – Ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre litt, sier Blekkulf og vennene.

7 Rydding i utlandet

Opprydding og sortering av plast, Arusha, Tanzania. Foto: Empower / Jason Cartwright

Forsøpling er et globalt problem, og en rekke norske tiltak og aktører bidrar også til arbeidet mot forsøpling i andre land.

Her forteller et knippe norske aktører om sitt engasjement i utlandet:

Clean Shores Global

Clean Shores Global jobber med å etablere grupper over hele verden, og foreløpig har vi grupper i Nepal, Tanzania, Egypt, Kenya, Skottland, Danmark, Spania og Tyskland.

Det er også mange av frivillige i Clean Shores Global som har leiligheter og hus i utlandet, og da etablerer vi gjerne en lokal ryddegruppe der vi er hvert år, for eksempel Calpe og Gran Canaria i Spania.

Det at Ryddeportalen er global i sitt utgangspunkt gjør at vi kan rapportere inn til Ryddeportalen der vi etablerer grupper og har ryddeaksjoner. Dette er en kjempefordel for oss, og vi håper på sikt at Ryddeportalen kan bli et internasjonalt eller globalt verktøy som alle kan ta i bruk uansett hvor de måtte befinne seg.

Empower

Empower ble grunnlagt i 2018 og gjennomførte sin første nasjonale og internasjonale ryddepilot samme året med en visjon om å bruke blockchain som drivkraft for et insentivbasert innsamlingssystem for plastavfall. Innsamlingssystemet er testet i syv land og resultatene støtter visjonen om at et insentivbasert system raskt kan anvendes og adopteres på tvers av landegrenser. Gjennom pilotforsøkene ble det tydelig at det å gi plastavfall verdi har vært med på å styrke andre bevisstgjørende initiativer.

I 2019 introduserte Empower et eget digitalt innskuddssystem, også som baserer seg på blockchain. Det ble gjennomført en rekke ryddeaksjoner og organiserte avfallsinnsamlinger med lokale samarbeidspartnere i tolv land, fordelt over tre kontinenter. Totalt ble hele 70 325 kilo plastavfall ryddet.

Den første ryddeaksjonen i 2019 ble gjennomført i Laos hvor det ble samlet inn hele 7 290 kilo plastavfall. Ryddeaksjonen ble gjort i samarbeid med en lokal samarbeidspartner i den avsidesliggende jungellandsbyen Aay's. Det ble også organisert ryddeaksjoner i Thailand, Nepal, Sverige og Palestina.

I juni arrangerte Empower for første gang en ryddeaksjon i Arktis med et blockchainbasert innskuddssystem. Aksjonen ble gjennomført i samarbeid med Arctic Whale, og det ble gjort sjokkerende funn av plastfragmenter i avsidesliggende og øde områder.

Norad

Formålet med det norske bistandsprogrammet mot marin forsøpling og mikroplast er å forebygge og kraftig redusere omfanget av marin forsøpling fra store kilder i utviklingsland og slik bidra til å nå FNs bærekraftsmål 14.1, som er at verden innen 2025 skal forhindre, og i betydelig grad redusere, marin forsøpling.

I 2019 ble 236 millioner kroner utbetalt til 34 organisasjoner. Blant disse organisasjonene er både multilaterale organisasjoner som FN og Verdensbanken, ikke-statlige organisasjoner og forskningsinstitutter. Programmer som mottok støtte i 2019 var blant annet Avfall Norge, som startet opplæringsprogrammet sitt i avfallshåndtering ved å avholde arbeidsseminar i Indonesia, Verdens Naturfond Norge, som har vært aktive i påvirkningsarbeid for å oppnå politisk oppslutning om en global avtale for å bekjempe marin forsøpling og FNs miljøprogram (UNEP) som har fremmet styrking av globale og regionale rammeverk på marin forsøpling og mikroplast.

Et eksempel på et prosjekt som allerede har oppnådd konkrete resultater er Project STOP Marine Debris i Muncar øst på Java som startet opp i 2018. Utgangspunktet var fravær av organisert avfallshåndtering og sterkt tilgrisede strender (plast og annet avfall). Gjennom tett samarbeid med nabolagsforeninger og lokale myndigheter er over 9 000 husholdninger og 150 bedrifter og andre institusjoner nå omfattet av organisert avfallsinnsamling og -håndtering. Om lag 10 tonn avfall som før daglig ville havnet på søppelfylling (formelle og uformelle) eller i miljøet går nå gjennom sortering og resirkulering på to nye avfallshåndteringsanlegg. Med dette har også lekkasjen av avfall og plast til havet fra flere bydeler gått kraftig ned.

8 Ryddestatistikk for 2019

Foto: Nadine Mellem

8.1 Metodegrunnlag

Periodeavgrensning

Et viktig mål for Hold Norge Rent er å oppnå regelmessig og langsiktig opprydding av forsøpling. Det er derfor et mål å motivere frivillige til å rydde og registrere aksjonene i Ryddeportalen (nå Rydde) gjennom hele året.

Registreringsmetode

Hold Norge Rent har som mål å motivere flest mulig til å gjøre en innsats mot forsøpling, og vi er samtidig opptatt av god ressursbruk. Vi legger derfor stor vekt på å sikre best mulig statistikk som grunnlag for tilbakemeldinger til deltakerne, myndighetene, forskere, bidragsyterne, interessenter m.fl.

Hold Norge Rents kartleggingsmetode er basert på den internasjonale protokollen til Ocean Conservancy og tilpasset norske forhold. Frivillige ryddere som registrerer ryddeaksjoner i HNRs ryddeportal rapporterer overordnede tall som antall deltakere, antall timer, antall meter og antall kilo ryddet. I tillegg inviteres de frivillige til å registrere detaljerte funn fra hver enkelt ryddeaksjon.

Vi har valgt å benytte antall som måleenhet for detaljerte funn, fordi dette gir sammenliknbarhet med hensyn til omfanget av forsøplingen, men det er ønskelig å si mer om kilo og volum for hver funnkategori i fremtiden. Dette gir en annen type kunnskap som blant annet sier mer om mengden ressurser på avveie og utfordringer knyttet til transport og kostnader til avfallshåndtering.

Denne rapporten tar utgangspunkt i antall deltakere oppgitt for hver aksjon. Aksjoner uten deltakere er slettet. I de fleste tilfeller er dette aksjoner som ikke har blitt gjennomført.

Aksjonene har videre blitt gjennomgått for å luke ut usannsynlige og ikke-sammenhengende verdier.

Antall kilo avfall som ble samlet inn og antall meter strekning som ble ryddet er basert på beregninger og overslag når det ikke er registrert verdier. Når antall kilo mangler, estimeres antall kilo på bakgrunn av et gjennomsnitt per deltaker i aksjoner der vekt er registrert. Antall meter beregnes ut fra gjennomsnittet av antall meter per aksjon for de aksjoner med antall meter oppgitt. Åpenbare transportetapper med bil er luket ut.

Antall timeverk er kalkulert på bakgrunn av en gjennomsnittsberegning basert på aksjonene med et angitt antall timeverk. Dette gjennomsnittet ble brukt for å beregne timeverk for aksjoner som ikke oppga timer. Det blir i tillegg gjennomført en kontroll av oppgitte timeverk for å kontrollere at de er realistiske. Dersom antall timeverk er lavere enn antall deltakere, er timeverksregistreringen justert opp til ett timeverk per deltaker. Der det ikke er angitt timetall, er gjennomsnittsberegningsmetoden benyttet.

I tillegg til antall deltakere, timer brukt, meter ryddet og kilo innsamlet avfall, har de frivillig også mulighet til å rapportere detaljerte funn innenfor 54 ulike avfallskategorier.

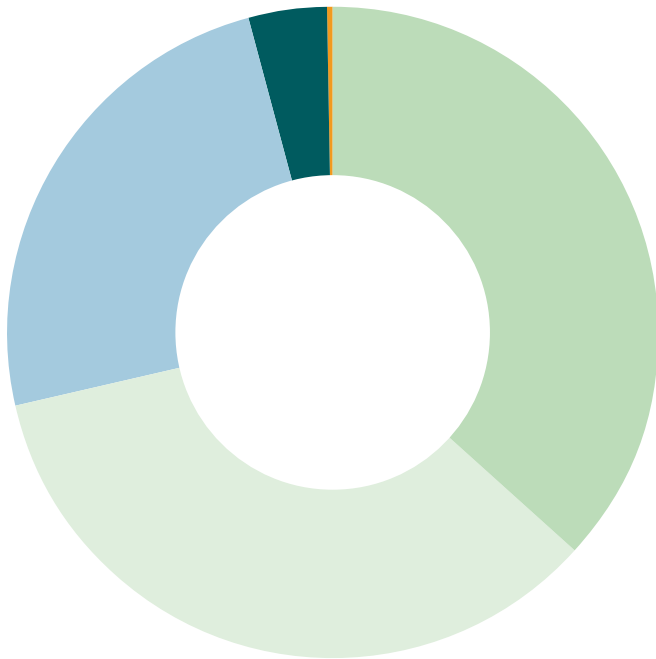
I 2019 ble det registrert detaljerte funn for 37 prosent av aksjonene. Dette er nesten på samme nivå som i 2018, da det ble registrert detaljerte funn på 39 prosent av aksjonene.

Statistikken er basert på fylkesinndelingen før regionreformen trådte i kraft 1. januar 2020.

Material- og kildeanalyse

Basert på disse tallene er det utført en material- og kildeanalyse. Materialanalysen viser avfall av ulike typer materialer, og kildeanalysen angir opphavet til avfallet. I disse analysene er det blitt brukt samme metode som for 2018.⁹

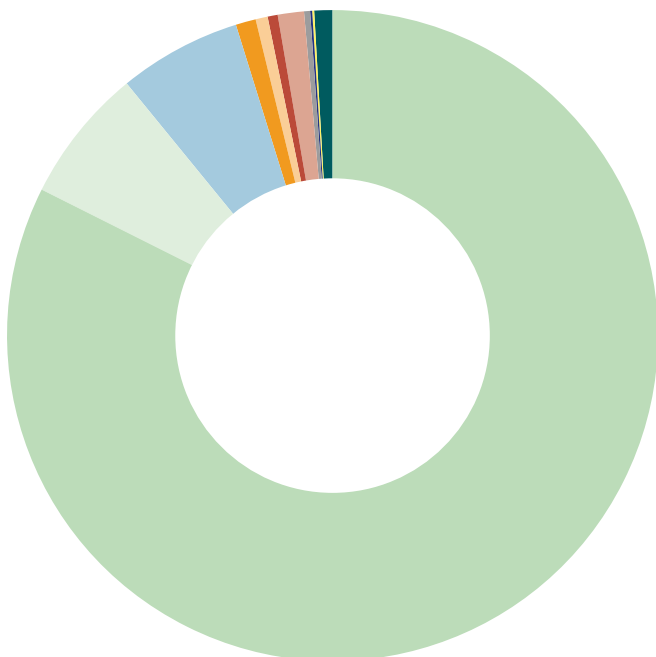
⁹ Prosentvis fordeling uidentifiserbare plastbiter: Fordeling mellom kilder er 50 prosent fra personlige kilder, 25 prosent fra maritime sektor og 25 prosent fra industri, næring og utbygging.

Kildefordeling 2019

Personlig forbruk	36,9 %
Maritim virksomhet, inkl fiskeri	34,6 %
Bygg, næring og industri	24,3 %
Sanitæravfall	4,1 %
Annet	0,03 %

Tabell 9: Kildefordeling 2019

Materialfordeling 2019

MATERIALE	ANTALL	PROSENTVIS FORDELING
Plast	822 027	82,4 %
EPS (isopor)	67 020	6,7 %
Metall	60 884	6,1 %
Glass	10 210	1,0 %
Gummi	6 372	0,6 %
Papir	4 619	0,5 %
Trevirke	12 627	1,3 %
Tekstil	2 901	0,3 %
Elektronikk	1 341	0,1 %
Farlig avfall	513	0,1 %
Annet	8 633	0,9 %

Tabell 10: Materialfordeling 2019

Datagrunnlag for analysene

For å kunne sikre best mulig statistikk er det viktig å få en bred og helhetlig oversikt over det avfallet som de frivillige plukker. Et nøkkelord i denne sammenhengen er registrering. Funnregistreringen i Hold Norge Rents ryddeportal gir oss mulighet til å si noe om type avfall, indikasjoner på kilder og årsaker til forsøpling, samt endring over tid basert på flere år med data fra HNRs folkeforskning.

Analysene for 2019 bygger på registrerte data i Ryddeportalen bearbeidet etter prinsippene beskrevet i forrige kapittel. Disse aksjonene er registrert av frivillige ryddere eller lokale/regionale koordinatører.

Tidligere har Hold Norge Rent inkludert data fra aktører som ikke bruker Ryddeportalen i grunnlaget for Strandrydder rapporten. Dette har ikke blitt gjort i årets rapport grunnet usikkerheten rundt dobbeltregistrering. Det forekommer ofte at frivillige registrerer aksjoner på avfallsselskap, og det er vanskelig å skille ut dataene når enkeltaktører også registrerer dem i Ryddeportalen. Vi har derfor valgt å kun bruke tall fra Ryddeportalen som datagrunnlag for analysene i årets rydder rapport. Dette styrker validiteten på folkeforskningsdataene, og det gjør det også lettere for andre aktører som ønsker å sammenligne våre tall i sine analyser.

Folkeforskningsdataene er Norges hovedkilde til kunnskap om forsøpling, og Hold Norge Rent samarbeider med Mepex for å se nærmere på metodens validitet.

Feilkilder i rapporten

Frivillige legger ned en stor innsats i plukking og registrering av søppel, men det er vanskelig å unngå feil og mangelfulle registreringer. Gjøres registrerings skjemaet for detaljert kan mange falle fra og ikke registrere funn. Blir skjemaet for enkelt kan det være vanskelig å stole på de innrapporterte tallene. Hold Norge Rent arbeider kontinuerlig for å sikre et mest mulig reelt datagrunnlag, både gjennom videreutvikling av Ryddeportalen og gjennom måten dataene blir bearbeidet og benyttet i analysene.

I rapporten for 2019 har datagrunnlaget blitt gjennomgått og korrigert etter metoden vist i kapittel 6. Regnearket med aksjonene har blitt gjennomgått for å fjerne aksjoner som ikke er gjennomført, dobbeltregistreringer og åpenbare feilregistreringer. Manglende rapportering av de overordnede data som timeverk, meter ryddet og antall kilo er korrigert basert på metodene vist i underkapittelet registreringsmetoder.

Korrigerings for feil- og dobbeltregistreringer kan ikke garantere at det fortsatt ikke eksisterer slike registreringer i materialet, men med data fra hele 5 554 aksjoner reduseres feilmarginene, og den statistiske kvaliteten antas å være bra.

Korrigerings for feilkilder gir likevel ingen garanti for korrekt registrering. Det er fortsatt mange frivillige som misforstår registreringen av timer, og registrerer antall timer aksjonen varte og ikke antall timeverk. Det er også utfordringer med registreringen av avfallskategorier.

Mange frivillige kjenner ikke igjen gjenstandene de plukker, og det kan være krevende å registrere antall små gjenstander nøyaktig fordi det ofte er svært mange små gjenstander.

8.2 Frivillige

Antall aksjoner og antall frivillige nasjonalt

Hold Norge Rent har alltid et mål om å opprettholde et jevnt aktivitetsnivå, og vi er svært glade for at 2019 også ble et engasjerende ryddeår med over 100 000 frivillige ryddere. De frivillige har nok en gang gjort en kjempeinnsats, og vi håper å kunne opprettholde engasjementet i årene som kommer.

	2017	2018	2019	Endring fra 2018 til 2019
Antall ryddeaksjoner	845	5 738	5 554	-3 %
Antall frivillige	48 702	142 810	106 057	-26 %

Tabell 11: Oversikt over antall ryddeaksjoner og frivillige i 2019

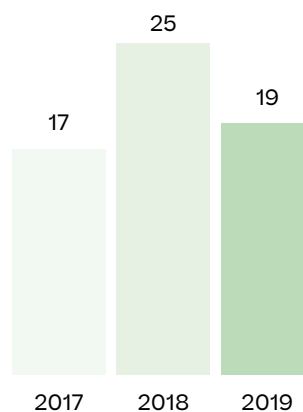

Foto: Odd Arild Rohde

Aktivetsnivået i 2019 var høyt, men ser vi på tallene for 2018 har det vært en liten nedgang i antall registrerte aksjoner og antall frivillige som deltok på ryddeaksjoner. Nedgangen er størst i antall frivillige, men det er viktig å merke seg at 2018 på mange måter var et avvikende år grunnet NRKs mobiliseringskampanje. Dette gir oss noen utfordringer når vi skal sammenligne dataene fra tidligere år. Vi har derfor valgt å ha med tall fra 2017 for å sikre et bredere sammenligningsgrunnlag.

Frivillige per aksjon

I 2018 så vi at antall frivillige var blitt tredoblet og at aksjonene i stor utstrekning samlet flere frivillige per aksjon. En hypotese som ble framlagt i forbindelse med analysen av 2018-tallene var at organiserte aksjoner og initiativ hadde fått større oppslutning enn tidligere. Det er ønskelig å opprettholde kontinuitet i organiserte aksjoner, og vi er derfor glade for at trenden med større organiserte aksjoner ser ut til å fortsette, selv om vi i 2019 ser en liten nedgang sammenlignet med 2018.

	2017	2018	2019	Endring siste år
Frivillige per aksjon	17	25	19	-24 %

Tabell 12: Frivillige per aksjon fra 2017–2019

Fylkesvis fordeling av aksjoner

Nasjonalt viser tallene en liten nedgang i antall aksjoner, mens det i fylkene varierer fra sterk nedgang til sterk vekst. Finnmark, Rogaland og Møre og Romsdal har alle hatt en økning på rundt 10 prosent. Nordland og Oppland har begge hatt en økning på over 50 prosent, mens Troms har hatt nesten 2,5 ganger så mange aksjoner i 2019 som i 2018.

Nordland har også i 2019 gjennomført flest aksjoner og topper tabellen foran Møre og Romsdal som igjen har registret over 600 aksjoner.

Fylkene som enten opprettholder eller øker antall aksjoner har dedikerte aktører som sikrer kontinuitet både grunnet sitt engasjement og grunnet tilførsel av nødvendige ressurser for å kunne holde aktiviteten gående.

Den fylkesvise fordelingen av aksjoner viser at selv om det nasjonalt har vært en liten nedgang er det fortsatt sterk vekst i flere fylker. Det er også flere fylker som kun har en nedgang på et par prosent, mens noen har en betydelig prosentvis nedgang.

Fylker	2018	2019	Endring	
Akershus	214	165	-23 %	
Aust-Agder	92	84	-9 %	
Buskerud	117	70	-40 %	
Finnmark	145	161	+11 %	
Hedmark	217	32	-85 %	
Hordaland	522	297	-43 %	
Møre og Romsdal	608	746	+23 %	
Nordland	864	1 304	+51 %	
Oppland	109	174	+60 %	
Oslo	146	143	-2 %	
Rogaland	523	563	+8 %	
Sogn og Fjordane	222	217	-2 %	
Telemark	611	109	-82 %	
Troms	90	314	+249 %	
Trøndelag	269	264	-2 %	
Vest-Agder	321	257	-20 %	
Vestfold	359	234	-35 %	
Østfold	267	242	-9 %	

Tabell 13: Antall aksjoner per fylke i 2018 og 2019

Antall frivillige og frivillige per aksjon i fylkene

Antall frivillige per aksjon varierer sterkt fra fylke til fylke. Fylker med et høyt gjennomsnitt i antall frivillige per aksjon har gjerne aktører som organiserer åpne aksjoner som for eksempel Hold innlandet rent i Oppland.

Fylker	Antall frivillige	Frivillige per aksjon
Akershus	4 718	29
Aust-Agder	1 402	17
Buskerud	1 048	15
Finnmark	2 765	17
Hedmark	1 155	36
Hordaland	8 633	29
Møre og Romsdal	12 843	17
Nordland	12 105	9
Oppland	6 998	40
Oslo	3 290	23
Rogaland	13 827	25
Sogn og Fjordane	3 604	17
Telemark	5 130	47
Troms	5 038	16
Trøndelag	7 809	30
Vest-Agder	5 558	22
Vestfold	5 587	14
Østfold	5 871	24

Tabell 14: Antall frivillige og antall frivillige per aksjon i fylkene

Topp 10 type ryddere

Å rydde en strand eller andre forsøplede områder er noe som engasjerer mange. Vi ser et bredt spekter av ulike aktører som ønsker å delta og bidra i kampen mot forsøpling.

I 2019 er det segmentet «Forening eller lag» som topper listen over aktørtyper etterfulgt av kategorien «Annet» og «Skoler eller barnehager». «Forening eller lag» kom også høyt opp på listen i 2018-rapporten, og har som i fjor over tusen registrerte aksjoner.

Samlet sett ser vi fortsatt at mange aksjoner bærer preg av et personlig engasjement, og at det hvert år er nye frivillige som deltar på ulike ryddeaksjoner rundt om i Norge. Av årets 5 554 aksjoner er hele 1 828, eller 33 prosent, igangsatt av vennegjenger, skoler eller barnehager og familie eller enkeltperson. Folkeinitiativet er nok en gang størst, og i 2019 kan vi igjen konstatere at rydding er en folkesport.

Hold Norge Rents filosofi handler om at ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre litt. Det er derfor gledelig å se at så mange nye frivillige deltar på ryddeaksjoner. Deltakelse i ryddeaksjoner er et viktig første steg i det å øke vår bevissthet om hvordan vi må leve mer bærekraftig, og at vi sammen kan bekjempe våre felles klima- og miljøutfordringer.

En sentral utfordring blir å opprettholde dette nivået over tid. Organiserte ryddeaksjoner gjør det enklere for frivillige å delta og læringen av erfaringsutveksling kan gjøre aksjonene mer effektive, slik at man får mer innsamlet avfall per krone eller per timeverk. Det er altså ingen motsetning mellom de folkelige enkeltinitiativene og de aksjonene som er organisert av organisasjoner eller andre virksomheter. Kunsten er å finne balansen.

Hold Norge Rent vil stimulere til frivillig innsats og har som mål å bistå alle som trenger hjelp og veiledning. Samtidig vil vi stimulere til stabile og organiserte initiativ som kan vare over mange år.

Type rydder	Antall aksjoner	Prosentvis fordeling
1 Forening eller lag	1 163	21 %
2 Annet	818	15 %
3 Skoler eller barnehager	672	12 %
4 Organisasjon	664	12 %
5 Enkeltperson	443	8 %
6 Familie	399	7 %
7 Vennegjeng	314	6 %
8 Bedrift	271	5 %
9 Velforening	130	2 %
10 Friluftsråd	124	2 %

Tabell 15: Topp 10 type rydder 2019

8.3 Nøkkeltall¹⁰

Timeverk, vekt og meter ryddet nasjonalt

I 2019 har vi sett en nedgang i antall aksjoner og antall frivillige, og dette gir utslag i årets nøkkeltall. Antall kilo har gått ned 30 prosent og antall meter ryddet tilsvarer en nedgang på 43 prosent sammenlignet med 2018.

Det har særlig vært en kraftig nedgang i antall registrerte timeverk med en nedgang på over 60 prosent sammenlignet med 2018. Årsakene kan være flere, og det er vanskelig å forklare en slik sterk reduksjon.

En mulig årsak kan være feilregistrering når det kommer til timer og antall timeverk. Vi vet av erfaring at frivillige har en tendens til å forveksle timeverk med timer, og registrer kun hvor mange timer det tok å gjennomføre selve aksjonen. Det kan også tenkes at de frivillige har blitt mer effektive, noe som fører til mer innsamlet avfall per time. Men ser vi på topp 10-listen av type ryddere viser fordelingen at frivillige ryddere først og fremst er nykommere. Vi kan derfor forvente at brorparten av de frivillige vil være mindre effektive, da de er mer uerfarne. En siste hypotese er at frivillige ikke anser registrering av timer som like viktig som kilo eller meter, og velger derfor å ikke oppgi antall timer når de registrerer sine funn.

Det er vanskelig å peke på en konkret årsak, men vi håper at flere i fremtiden vil registrere antall timeverk da dette er viktige data i Hold Norge Rents folkeforskning, og gir oss kunnskap om ressursbruken.

Resultat	2017	2018	2019	Endring
Timer	55 520	263 482	99 042	-62 %
Kilo	1 374 209	2 792 638	1 966 956	-30 %
Meter	2 207 489	7 982 977	4 570 968	-43 %

Tabell 16: Nøkkeltall for 2017, 2018 og 2019

¹⁰ Nøkkeltall er antall frivillige, timeverk, vekt og strekning ryddet.

Timeverk, vekt og meter ryddet fylkesvis

I denne tabellen kan fylkene sammenlignes når det gjelder timeverk, antall kilo og antall meter.

Det kan gjøres nøkkeltallberegninger for sammenligning av fylkene for alle som har behov for det.

Fylker	Antall timeverk	Antall kg	Antall meter
Akershus	1 681	35 038	114 042
Aust-Agder	1 478	17 786	90 719
Buskerud	1 116	16 152	48 301
Finnmark	2 810	98 172	103 020
Hedmark	607	7 947	21 459
Hordaland	4 682	97 947	174 112
Møre og Romsdal	14 586	254 129	627 101
Nordland	10 393	371 480	828 695
Oppland	2 292	52 458	151 711
Oslo	1 612	31 664	116 062
Rogaland	18 694	212 723	488 172
Sogn og Fjordane	4 385	83 437	226 020
Telemark	2 135	38 129	141 200
Troms	4 998	178 242	499 228
Trøndelag	11 221	240 905	378 125
Vest-Agder	6 624	73 245	156 950
Vestfold	4 575	45 992	108 433
Østfold	4 984	603	1 613

Tabell 17: Oversikt over antall timer, vekt og meter ryddet fylkesvis i 2019

Ryddeaksjon ved Alnaelva. Foto: Hold Norge Rent

Nøkkeltall for innland

Innlandsaksjoner er ryddeaksjoner som finner sted langs vassdrag og innsjøer. I 2019 ser vi en liten nedgang i antall aksjoner og antall frivillige i innlandet. Frivillige har registrert 768 aksjoner, som er en nedgang på 19 prosent sammenlignet med 2018. Antall frivillige utgjør 22 prosent av det totale antallet i landet.

	2018	2019	Endring
Antall ryddeaksjoner	954	758	19%
Antall frivillige	36 469	24 000	34%
Antall kg	518 759	173 813	66%

Tabell 18: Nøkkeltall for innlandet fra 2018 og 2019

I 2019 ble det registrert 54 429 enheter i innlandsaksjoner. Topp 10-listen representerer 81 prosent av disse funnene. Uidentifiserbar plast topper listen etterfulgt av sigarettneiper som tar andreplassen, mens isopor ender på tredje.

Nøkkeltall for dykkeraksjoner

Forsøplingen på havbunnen er resultatet av flere tiår med forsøpling, og oppgaven med å rydde havbunnen er krevende og forutsetter spesialkompetanse og spesialutstyr. Ryddeaksjoner på havbunnen utføres av frivillige dykkere, og dette krever svært gode rutiner og kravene til sikkerhet er strenge.

I 2017 presenterte Hold Norge Rent undervannsfunn for første gang, for å få mer og bedre kunnskap om forsøpling under vann. 2019 er dermed det tredje året undervannsfunn presenteres.

Det har vært økt aktivitet knyttet til opprydding under vann, men i 2019 ser vi en liten nedgang i antall aksjoner og antall frivillige sammenlignet med 2018. Dette gjelder imidlertid ikke antall kilo ryddet, som har steget med 30 prosent.

Antall kilo per frivillig er hele 76 mot gjennomsnittet i landet på 18. Dette er ikke overraskende, siden undervannsaksjonene er godt planlagt og bemannet med erfarne dykkere med tilnærmet profesjonell gjennomføring. Dessuten har mye avfall som ryddes fra havbunnen høy egenvekt, slik som glass- og metallgjenstander. Aksjonene er også gjerne konsentrert om havneområder eller badesteder, hvor man kan forvente å finne mye tungt avfall på bunnen.

	2018	2019
Antall ryddeaksjoner	146	132
Antall frivillige	2 231	2 222
Antall kg	129 373	167 983

Tabell 19: Nøkkeltall for dykkeraksjoner fra 2018 og 2019

8.4 Funn

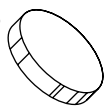

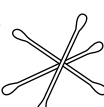
Topp 10 funn nasjonalt

Topp 10-listen viser hvilke kategorier forsøpling som i antall forekommer mest i det innsamlede avfallet. I 2019 er det registrert nærmere en million (997 148) enheter i de 54 ulike kategoriene i Ryddeportalen. Topp 10-listen utgjør 75 prosent av disse funnene.

Vi finner flere gjengangere på årets topp 10-liste, men i år har vi også en sterk nykommer. Armeringsfiber kommer på en tredjeplass og utgjør 8,3 prosent som tilsvarer 82 777 enheter. Det er registrert funn av armeringsfibre fra flere ulike områder, men høyest antall registrerte funn er i Finnmark, Buskerud og Rogaland. Se side 47–51 for topp 5 fylkesvis.

Foruten nykommeren armeringsfiber troner nok en gang uidentifiserbare plastbiter på toppen av listen. I år er det niende året uidentifiserbare plastbiter topper listen, og det er også registrert et høyere antall innenfor kategorien sammenlignet med 2018. Dette er med på å understreke behovet for mer kunnskap om denne kategorien. Mange frivillige opplever det som vanskelig å identifisere opphavet til ulike plastbiter, og det er spesielt krevende med de små plastbitene.

Resten av listen inneholder nesten de samme kategoriene som i 2018, men med noen få endringer i rangering og antall. Den store endringen er at armeringsfiber kommer inn på listen, mens pakkebånd og strips uteblir.

Topp 10 funn nasjonalt		Antall	Prosentvis fordeling			Antall	Prosentvis fordeling		
1	Uidentifiserbare plastbiter	246 685	24,7 %		6	Tau over 50 cm	43 165	3,4 %	
2	Tau under 50 cm ¹¹	118 294	11,9 %		7	Lokk og korker	30 960	3,1 %	
3	Armeringsfibre	82 777	8,3 %		8	Sigarettsneiper og snus	30 124	3,0 %	
4	Drikkeflasker og bokser	73 792	7,4 %		9	Plastposer ¹²	30 035	3,0 %	
5	EPS (isopor)	67 020	6,7 %		10	Bomullspinner	29 228	2,9 %	

Tabell 20: Topp 10 funn i 2019

Topp 10-listen inkluderer noen av produktene som omfattes av EUs engangsplastdirektiv. Dette er drikkeflasker, korker, sigaretsneiper og bomullspinner. Men det er kun bomullspinner som omfattes av forbudet i direktivet.

¹¹ Små tau er en sammensatt kategori, og foreløpige analyser i regi av blant andre Mepex og Hold Norge Rent tyder på at dette i hovedsak kommer fra fiskeri- og oppdrettsnæringen.

¹² Plastposer er en sammensatt kategori som består av alle typer poser i plast.

Topp 10 funn innland

I 2019 ble det registrert 54 428 enheter i innlandet. Topp 10-listen representerer 81 prosent av disse funnene.

Topp 10-listen for innlandsaksjonene registrert i 2019 viser flere gjengangere. Vi ser igjen at uidentifiserbar plast topper listen etterfulgt av sigarettneiper og EPS (isopor). Listen har videre de samme kategoriene som i 2018 foruten en endring: Bomullspinner kommer inn, og plastpellets går ut.

Uidentifiserbar plast utgjør 28 prosent av registreringene og er noe høyere enn landsgjennomsnittet, men lavere sammenlignet med topp 10 funn fra 2018. Innlandet har stort sett de samme forsøpingsproblemene som kystområdene, men mengden og konsentrasjonen av avfall kan se ut til å være noe mindre i innlandet. Dette kan blant annet skyldes at kystområdene tar imot avfall både fra land og fra havet.

Frivillige har til sammen samlet inn 173 813 kg i innlandsaksjoner. Dette utgjør 9 prosent av totalen for hele landet. Antall kilo i innlandet gir 7 kg per deltaker, som er lavere enn landsgjennomsnittet på 18 kg per deltaker.

Topp 10 funn innland		Antall	Prosentvis fordeling			Antall	Prosentvis fordeling		
1	Uidentifiserbare plastbiter	12 396	28 %		6	Matemballasje	2 864	6 %	
2	Sigarettneiper og snus?	7 452	17 %		7	Bomullspinner	2 742	6 %	
3	EPS (isopor)	4 638	11 %		8	Lokk og korker	2 488	6 %	
4	Plastposer	4 219	10 %		9	Landbruksplast	2 487	6 %	
5	Drikkeflasker og bokser	3 544	8 %		10	Snus- og røykpakker	1 272	3 %	

Tabell 21: Topp ti funn i innlandet 2019

Topp 10-listen for innlandet inkluderer også noen av produktene som omfattes av EUs engangsplast-direktiv. Dette er igjen drikkeflasker, korker, sigarettneiper og bomullspinner. Men det er kun bomullspinner som omfattes av forbudet i direktivet.

Topp 10 funn under vann

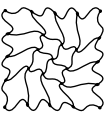
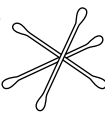

I 2019 ble det registrert hentet opp 31 763 enheter forsøpling fra havbunnen langs norskekysten.

I 2018 utgjorde drikkeflasker og bokser og glassflasker omtrent halvparten av funnene. Dette tyder på at mange bruker sjøen som søppelkasse når de besøker havneområdene og badestrender i forbindelse med ferie, festligheter eller søndagsutflukter. I 2019 viser tallene at fiskeredskaper som fiskekroker og tau under 50 cm utgjør en større andel enn 2018. Legger vi til nykommeren fiskegarn utgjør kategoriene nærmere halvparten av funnene (44 prosent).

En annen interessant nykommer er armeringsfibre, som utgjør 8 prosent av funnene. Dette er omtrent den samme prosentandelen som i den nasjonale oversikten.

EPS (isopor) og treverk flyter opp og er ikke overraskende fraværende i statistikken.

Topp 10 funn under vann	Antall	Prosentvis fordeling	
1 Fiskekroker	5 941	23 %	
2 Tau under 50 cm	3 796	15 %	
3 Dekk	3 695	14 %	
4 Drikkeflasker og bokser	2 870	11 %	
5 Uidentifiserbare plastbiter	2 416	9 %	

	Antall	Prosentvis fordeling	
6 Armeringsfibre	2 086	8 %	
7 Fiskegarn	1 585	6 %	
8 Bomullspinner	1 269	3 %	
9 Plastposer	1 033	4 %	
10 Glassflasker	1 005	4 %	

Tabell 22: Topp 10 fra dykkeaksjoner

Topp 5 fylkesvis

I Rydderapporten for 2019 har vi for første gang valgt å ha med en oversikt over topp 5 funn fylkesvis. Det kan være interessant for fylkene å få mer innsikt i egen forsøpling og sammenligne seg med andre. Men det må understrekes at tallene er usikre. Dette er også en av grunnene til at det ikke presenteres topp 10-lister. Vi ser at andelen er for små for plassene 6 til 10, mens plassene 1 til 5 representerer større andeler og gir antakelig mer valide resultater.

Topp 5-listen for fylkene gjør det også enklere å sammenligne med nasjonale funn. I 2019 ser vi blant annet at armeringsfibre utgjør 8,3 prosent av topp 10-listen nasjonalt, men er kun å finne i fylkene Buskerud, Finnmark og Rogaland. I Buskerud utgjør armeringsfibre hele 39 prosent av funnene.

Samlet sett ser vi at kategoriene EPS (isopor), tau og uidentifiserbare plastbiter er nesten å finne i alle fylker.

Merk at vi i denne oversikten kun bruker prosentvis fordeling.

Aust-Agder

Topp 5	Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	35 %
2	Tau mindre enn 50 cm	21 %
3	EPS (isopor)	11 %
4	Lokk og korker	4 %
5	Tau større enn 50 cm	3 %

Tabell 24: Topp 5 Aust-Agder. Topp 5 Aust-Agder utgjør 1,3 prosent.

Akershus

Topp 5	Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	58 %
2	Sigarettsneiper	11 %
3	Drikkeflasker	3 %
4	Tau mindre enn 50 cm	3 %
5	EPS (isopor)	3 %

Tabell 23: Topp 5 Akershus. Topp 5 Akershus utgjør 2,5 prosent.

Buskerud

Topp 5	Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	44 %
2	Armeringsfibre	39 %
3	Sprengkabler	4 %
4	EPS (isopor)	3 %
5	Sigarettsneiper	2 %

Tabell 25: Topp 5 Buskerud. Topp 5 Buskerud utgjør 2,6 prosent.

Finnmark

Topp 5		Prosentvis fordeling
1	Armeringsfibre	28 %
2	Uidentifiserbare plastbiter	25 %
3	Drikkeflasker	9 %
4	Tau mindre enn 50 cm	9 %
5	Tau større enn 50 cm	4 %

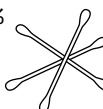
Tabell 26: Topp 5 Finnmark. Topp 5 Finnmark utgjør 7,5 prosent.

Hedmark

Topp 5		Prosentvis fordeling
1	Uidentifiserbare plastbiter	20 %
2	Drikkeflasker	14 %
3	Sigarettsneiper	7 %
4	Glassflasker	5 %
5	Lokk og korker	5 %

Tabell 27: Topp 5 Hedmark. Topp 5 Hedmark utgjør 0,2 prosent.

Hordaland

Topp 5		Prosentvis fordeling
1	Uidentifiserbare plastbiter	25 %
2	Tau mindre enn 50 cm	11 %
3	EPS (isopor)	10 %
4	Sigarettsneiper	6 %
5	Bomullspinner	6 %

Tabell 28: Topp 5 Hordaland. Topp 5 Hordaland utgjør 3,5 prosent.

Møre og Romsdal

Topp 5		Prosentvis fordeling
1	Uidentifiserbare plastbiter	39 %
2	Tau mindre enn 50 cm	9 %
3	EPS (isopor)	7 %
4	Dekk	6 %
5	Drikkeflasker	4 %

Tabell 29: Topp 5 Møre og Romsdal. Topp 5 Møre og Romsdal utgjør 5 prosent.

Nordland

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	22 %	
2	Tau mindre enn 50 cm	19 %	
3	Drikkeflasker	12 %	
4	EPS (isopor)	6 %	
5	Tau større enn 50 cm	5 %	

Tabell 30: Topp 5 Nordland. Topp 5 Nordland utgjør 35,8 prosent.

Oppland

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Drikkeflasker	16 %	
2	Uidentifiserbare plastbiter	15 %	
3	Landbruksplast	11 %	
4	EPS (isopor)	11 %	
5	Sigarettsneiper	11 %	

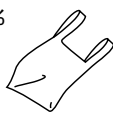
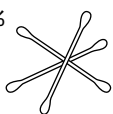
Tabell 31: Topp 5 Oppland. Topp 5 Oppland utgjør 0,3 prosent.

Oslo

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	28 %	
2	Sigarettsneiper	17 %	
3	EPS (isopor)	9 %	
4	Plastpellets	9 %	
5	Bomullspinner	9 %	

Tabell 32: Topp 5 Oslo. Topp 5 Oslo utgjør 2,9 prosent.

Rogaland

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Armeringfibre	27 %	
2	Uidentifiserbare plastbiter	14 %	
3	EPS (isopor)	7 %	
4	Plastposer	6 %	
5	Bomullspinner	6 %	

Tabell 33: Topp 5 Rogaland. Topp 5 Rogaland utgjør 18,2 prosent.

Sogn og Fjordane

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	25 %	
2	Tau under 50 cm	13 %	
3	EPS (isopor)	11 %	
4	Drikkeflasker	8 %	
5	Tau over 50 cm	7 %	

Tabell 34: Topp 5 Sogn og Fjordane. Topp 5 Sogn og Fjordane utgjør 3 prosent.

Troms

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Byggematerialer	22 %	
2	Uidentifiserbare plastbiter	16 %	
3	EPS (isopor)	10 %	
4	Tau under 50 cm	9 %	
5	Drikkeflasker	8 %	

Tabell 36: Topp 5 Troms. Topp 5 Troms utgjør 4,6 prosent.

Telemark

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	23 %	
2	EPS (isopor)	18 %	
3	Bomullspinner	9 %	
4	Sigarettsneiper	7 %	
5	Drikkeflasker	7 %	

Tabell 35: Topp 5 Telemark. Topp 5 Telemark utgjør 1,4 prosent.

Trøndelag

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	26 %	
2	Tau under 50 cm	17 %	
3	EPS (isopor)	8 %	
4	Drikkeflasker	7 %	
5	Plastposer	4 %	

Tabell 37: Topp 5 Trøndelag. Topp 5 Trøndelag utgjør 2,2 prosent.

Vest-Agder

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	38 %	
2	Tau under 50 cm	34 %	
3	EPS (isopor)	7 %	
4	Drikkeflasker	3 %	
5	Lokk og korker	2 %	

Tabell 38: Topp 5 Vest-Agder. Topp 5 Vest-Agder utgjør 6,9 prosent.

Østfold

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	25 %	
2	Tau over 50 cm	18 %	
3	Bomullspinner	12 %	
4	Fiskegarn	9 %	
5	EPS (isopor)	9 %	

Tabell 40: Topp 5 Østfold. Topp 5 Østfold utgjør 1,7 prosent.

Vestfold

Topp 5		Prosentvis fordeling	
1	Uidentifiserbare plastbiter	24 %	
2	Plastposer	14 %	
3	Sigarettsneiper	12 %	
4	Drikkeflasker	8 %	
5	Tau under 50 cm	8 %	

Tabell 39: Topp 5 Vestfold. Topp 5 Vestfold utgjør 0,6 prosent.

Disse fylkesvise oversiktene viser noen klare regionale tendenser. Det er noe mer forbrukerrelatert forsøpling i Sør-Norge og innlandet, og det er noe mer forsøpling fra næringsvirksomhet på Vestlandet og i Nord-Norge.

8.5 Kilde- og materialfordeling

Materialfordelingen sier oss hvilke materialer avfallet er laget av, mens kildefordelingen viser en prosentvis framstilling av mulige kilder, eller bruker- opphav, til forsøpling. Kildefordelingen sier noe om hvem som har benyttet produktene før disse ender opp som forsøpling.

Kildefordeling nasjonalt

Kildefordelingen i 2019 viser noen interessante funn: Personlig forbruk utgjør en betydelig mindre andel sammenlignet med 2018. I 2018 stod personlig forbruk for 46 prosent av kildene, mens i 2019 er andelen redusert til 34,6 prosent. Det er også interessant å se at prosentandelene for personlig forbruk og maritim virksomhet, inkludert fiskeri, nesten er på likt nivå.

Maritim virksomhet utgjør 34,6 prosent og er nesten uendret sammenlignet med prosentandelen fra 2018 på 33 prosent.

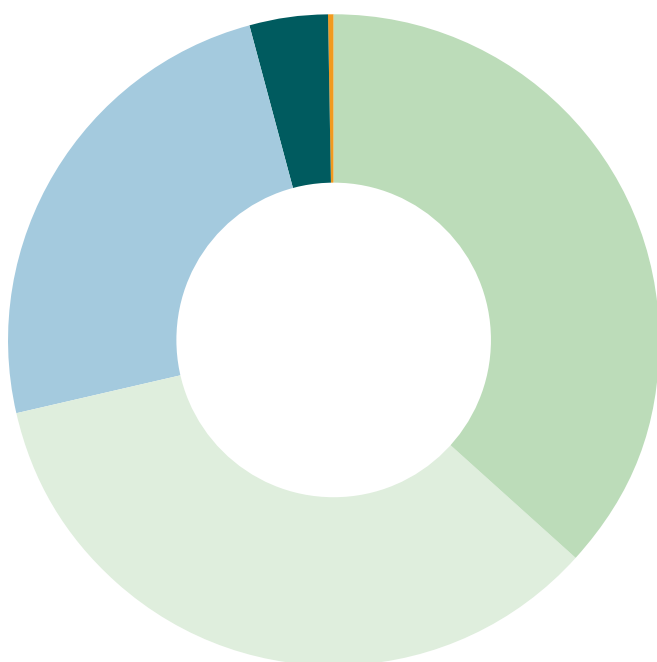
Avfallsandelen fra bygg, anlegg, næringsvirksomhet og industri har økt med over 8 prosent sammenlignet med 2018. En av forklaringene til denne økningen kan fortsatt være effekten av innføringen av tre nye kategorier næringsavfall fra 2017.

En annen forklaring fremkommer tydelig ved å se på topp 10-listen der armeringsfiber kommer på en tredjeplass med over 80 000 registrerte enheter. Dette gir en betydelig økning i andelen forsøpling fra bygg- og anleggsvirksomhet.

Andelen sanitæravfall utgjør 4,1 prosent som er en svak reduksjon sammenlignet med 2018.

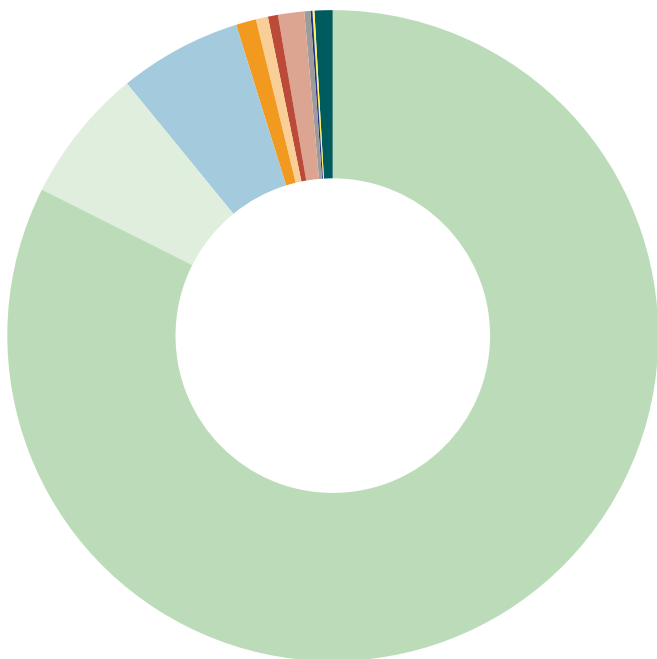
Kategorien Annet ligger vanligvis rundt 0 prosent, men i år ser vi en marginal økning. Kategorien Annet er en samlekategori for avfall som ikke kan kategoriseres.

Samlet sett ser vi at kildefordelingen fortsatt er 50/50 mellom personrelatert forsøpling og forsøpling fra næringslivet, men det er viktig å merke seg at andelen fra personlig forbruk har blitt redusert med over ti prosent. Forsøpling fra bygg, næring og industri har hatt en økning og i 2019 viser fordelingen, kanskje for første gang, at det ikke bare er to «hovedkilder», men tre tydelige kilder til forsøpling.

PERSONLIG FORBRUK	36,9 %
MARITIM VIRKSOMHET, INKL FISKERI	34,6 %
BYGG, NÆRING OG INDUSTRI	24,3 %
SANITÆRAVFALL	4,1 %
ANNET	0,03 %

Tabell 41: Kildefordeling 2019

MATERIALE	ANTALL	PROSENTVIS FORDELING
PLAST	822 027	82,4 %
EPS (ISOPOR)	67 020	6,7 %
METALL	60 884	6,1 %
GLASS	10 210	1,0 %
GUMMI	6 372	0,6 %
PAPIR	4 619	0,5 %
TREVIRKE	12 627	1,3 %
TEKSTIL	2 901	0,3 %
ELEKTRONIKK	1 341	0,1 %
FARLIG AVFALL	513	0,1 %
ANNET	8 633	0,9 %

Tabell 42: Materialfordeling 2019

Materialfordeling nasjonalt

Materialfordelingen gir en oversikt over hvilke materialer forsøplingen er laget av.

Hold Norge Rent har en metodikk med en liste over materialsammensetning av hver avfallskategori. For eksempel er plastpose kategorisert som 100 prosent plast. Sammensatt avfall har prosenter fra ulike materialer som plast, papir, metall osv.

Vi ser at plast utgjør 82 prosent. Tar vi med EPS (isopor), som også er et plastprodukt, blir det 89 prosent. Sammenlignet med 2017 og 2018 er materialfordelingen nesten uendret.

8.6 Ryddeportalen blir til Rydde

I 2020 blir Ryddeportalen erstattet av Rydde (ryddenorge.no). Rydde er en utvidet og videreutviklet versjon av Ryddeportalen, med flere nye funksjoner og mer automatikk. I tillegg til å gjøre det enklere for frivillige å rydde, skal analysearbeidet av registrerte data fra ryddeaksjoner bli enklere og bedre med Rydde. Rydde er et samarbeidsprosjekt mellom Hold Norge Rent og Senter for oljevern og marint miljø, og skal også inkludere en Rydde-app til bruk i felt.

9 Nordisk samarbeid

På lik linje med områder over hele verden, er også Norden rammet av marin forsøpling både fra egen landbasert aktivitet og fra maritime kilder i havområdene i regionen. I tillegg tar havstrømmene med seg avfall som er på avveie fra andre land i våre nærområder, så vel som fra land- og havområder lengre vekk fra oss.

Det nordiske samarbeidet er organisert i prosjektet *Nordic Coastal Clean Up* som ledes av Hold Norge Rent. Prosjektet har som mål å mobilisere frivillige over hele Norden til å dra ut og rydde forsøpling langs kysten og i innlandet langs vassdrag og innsjøer. Prosjektet skal også bidra til å bevisstgjøre befolkningen i Norden om forsøpling som miljøproblem.

Prosjektdeltakerne gjennomfører også kartleggingen av nordiske referansestrender i henhold til en felles nordisk kartleggingsprotokoll. Målet med kartleggingen er å øke kunnskapen om forsøpling i Norden, samt å samle inn sammenlignbar data over tid.

9.1 Øvrige nordiske prosjektdeltagere

CSR Greenland skal adressere Grønlands sosiale utfordringer, skape partnerskap og dialoger på tvers av sektorer og sikre at Grønlands næringsliv tar samfunnsansvar.

Hold Danmark Rent er en ideell organisasjon som arbeider for å redusere mengden avfall på avveie i dansk natur.

Håll Sverige Rent er en ideell stiftelse som arbeider for å forebygge forsøpling. Stiftelsen samler kunnskap, arbeider med holdninger og finner verktøy og løsninger mot forsøpling.

Landvernd er en miljøorganisasjon som fokuserer på naturvern med mål om å beskytte Islands unike landskap og villmark. Organisasjonen arbeider også mot klimaendringer.

Pidä Saaristo Siistinä ry / Håll Skärgården Ren er en miljøorganisasjon for båtlivet og andre som benytter havet. Foreningen arbeider for en renere skjærgård og renere innsjøer.

Ringrás: Ringrás er en frivillig miljøorganisasjon som arbeider for en mer bærekraftig fremtid. Organisasjonen skal beskytte naturen og fokuserer blant annet på opprydding av marint avfall på Færøyene.

Ålands Natur & Miljö: Ålands Natur & Miljö er en folkebevegelse som arbeider for naturglede og bærekraft. Målet er å engasjere befolkningen og påvirke beslutningstakere.

Prosjektgruppen for Nordic Coastal Clean Up var samlet i Oslo i oktober 2019. Bilde av Sverige, Norge, Færøyene, Island og Finland. Foto: Hold Norge Rent

9.2 Kartlegging av de nordiske referansestrendene

Alle prosjektdeltakerne har kartlagt tre kystområder eller strender, såkalte referansestrender. I protokollen skilles det mellom hvor kystlinjen ligger: nord-, sør-, øst-, eller på vestkysten. Områdene er delt inn i felt på 100 ganger 10 meter, og forsøplingen fordeles mellom 20 ulike kategorier. Tallene er basert på antall enheter funnet, ikke vekt. I protokollen finnes det også et felt som gjør det mulig å anslå andelen av avfallet som har opphav fra utenlandske kilder.

Gjennom arbeidet med nordiske referansestrender har prosjektdeltakerne samlet verdifull data om forsøpling i Norden. Denne dataen kan både benyttes til å verifisere data som deltakerne samler inn gjennom folkeforskning og som grunnlag for å identifisere nasjonale og nordiske kilder til forsøpling.

Fra Nordic Coastal Clean Up Day i Finland. Det nordiske været setter ingen stopper for frivillig opprydding. Foto: Keep the Archipelago Tidy

På bakgrunn av arbeidet med Nordic Coastal Clean Up og prosjektresultatene har prosjektgruppen laget en rapport i serien Policy brief¹³ som blir publisert av Nordisk Ministerråd.

Det nordiske samarbeidet ble i 2019 gjennomført med støtte fra Miljødirektoratet og Handelens Miljøfond.

9.3 Status og aktiviteter i Norden

Nordic Coastal Clean Up ble i 2019 gjennomført for tredje år på rad. Det ble gjennomført en rekke aktiviteter på nasjonalt nivå med hensyn til både opprydding og forebygging av marin forurensning i Norden. Samtlige land organiserte frivillig opprydding under ryddekampanjen Nordic Coastal Clean Up Day. Minst 100 000 deltok på frivillig opprydding i løpet av Nordic Coastal Clean Up Day fordelt på alle de nordiske landene.

Tilgjengelighet på ressurser, erfaringer og utfordringer varierer i de nordiske landene. Derfor er prosjektet også en viktig arena for nettverksbygging og kompetanseoverføring i Norden.

9.4 Topp 5

I 2019 er det registrert 7197 enheter/100 meter i forbindelse med samarbeidsprosjektet Nordic Coastal Clean Up.

Kartleggingen viser at det er uidentifiserbare plastbiter som topper tabellen med 35 prosent. Sammenligner vi funnene med 2018 har uidentifiserbar plast byttet plass med tau og sigarettneiper og snus har økt betraktelig fra 2 til 12 prosent.

¹³ Nordic Coastal Clean Up. (2020). *Forebygging av marin forurensning i Norden gjennom holdningsskapende arbeid og kunnskapsbaserte beslutninger*. Hentet fra <https://holdnorgeent.no/2020/02/elleve-anbefalinger-mot-marin-forsoplning-i-norden/>

Det er ikke mulig å gjøre en nøyaktig sammenligning av topp 10 for Norden og topp 10 for Norge (Ryddeportalen) fordi de bygger på vidt forskjellige datagrunnlag. Men ser vi på hvilke produkter det blir registrert flest av finner vi flere gjengangere. Samlet sett ser vi at topp 5 i Norden i stor grad er sammenfallende med topp 5 for Norge. Uidentifiserbare plastbiter toppe listen i både Norge og Norden selv om andelen i Norden er over 10 prosent.

Topp 5 Nordic Coastal Clean Up

1	Uidentifiserbare plastbiter	35 % Antall: 2503	
2	Sigarettsneiper og snus	12 % Antall: 844	
3	Tau	11 % Antall: 820	
4	EPS (Isopor)	10 % Antall: 720	
5	5 Korker og lokk	7 % Antall: 535	

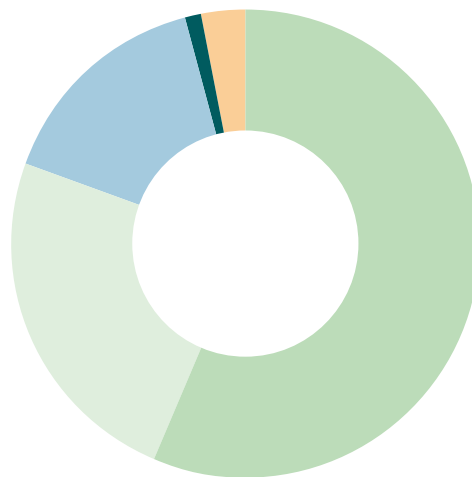
Tabell 43: Materialfordeling 2019

9.5 Marin forsøpling i Norden

Kildeanalysen for tall fra det nordiske prosjektet viser at personlig forbruk er klart størst, fulgt av maritim virksomhet. Dette er en stor endring fra 2018 hvor maritim virksomhet stod for 42 prosent, mens personlig forbruk stod for 35 prosent. Tallene fra Ryddeportalen viser at personlig forbruk er størst i Norge med 36,8 prosent, men maritim virksomhet er på nesten likt nivå med 34,6 prosent.

Sanitæravfall i Norden utgjør en liten prosentandel, og den avviker fra tallene fra Ryddeportalen, selv om prosentandelen har økt til 1 prosent. I Norge har sanitæravfall ligget stabilt på 4–5 prosent fra 2017 til 2019. Hold Norge Rent anbefaler at norske myndigheter ser nærmere på hvorfor Norge har mer sanitæravfall på avveie enn våre naboland.

Andelen av kategorien annet er redusert fra 2 til 1 prosent som en reduksjon på 3 prosent sammenlignet med tallene for 2017. Kategorien annet har også en lav prosentandel i Norge på 0,04 prosent selv om dette er en marginal økning på fra 2018 hvor andelen var 0 prosent.

● PERSONLIG FORBRUK	56 %
● MARITIM VIRKSOMHET, INKL FISKERI	24 %
● BYGG, NÆRING OG aINDUSTRI	15 %
● SANITÆRAVFALL	1 %
● ANNET	3 %

Tabell 44: Kildefordeling i Norden 2019

10 Internasjonale dugnader

Marin forsøpling er et globalt miljøproblem og oppmerksomheten rundt problemet er stigende verden over. Dette gjelder også det frivillige (og i økende grad det profesjonelle) engasjementet.

Organisert frivillig opprydding har lange tradisjoner i mange land, og i enkelte land som Storbritannia, Australia og USA har frivillige mobilisert til ryddeaksjoner i nærmere 40 år.

Parallelt med det økende engasjementet globalt har også folkeforskningen blitt en sentral del av det frivillige arbeidet mot forsøpling, og et mangfold av kartleggingsprotokoller og digitale verktøy benyttes både på nasjonalt og internasjonalt nivå. I tillegg til lokale og nasjonale kampanjer mobiliseres det også internasjonalt gjennom store verdensomspennende kampanjer, og her følger et utvalg av de viktigste:

10.1 Let's Clean Up Europe

Let's Clean Up Europe (LCUE) er EUs årlige vårdugnad. Dugnaden finner sted i mai, og i 2019 ble det gjennomført 16 570 ryddeaksjoner over hele Europa inkludert Ukraina og Tyrkia.

Rapporten fra LCUE 2019 foreligger ikke i skrivende stund, og vi har derfor ikke tilgang til statistikken fra 2019-aksjonene.

Hold Norge Rent er norsk koordinator for LCUE, men grunnet for stor arbeidsmengde deltok ikke Norge i 2019.

10.2 International Coastal Cleanup

International Coastal Cleanup (ICC) er en internasjonal kampanje som mobiliserer frivillige til opprydding langs kysten verden over i forbindelse med den internasjonale strandryddedagen, International Coastal Cleanup Day (ICCD). Denne dagen finner sted tredje lørdag i september hvert år, og i 2019 var 34. gang denne aksjonen ble avholdt. ICCD koordineres av Ocean Conservancy og gjennomføres i regi av nasjonale aktører. Hold Norge Rent er Norges koordinator, og i Norge er den internasjonale strandryddedagen en del av kampanjen Hold høsten ren.

I 2017 var 104 land med på ICCD, og nærmere 800 000 frivillige deltakere samlet inn over 9 000 tonn avfall på verdensbasis. Innsatsen var enda høyere i 2018 da nesten 1,1 millioner frivillige samlet inn mer enn 10 500 tonn avfall (inkludert 70 millioner biter mindre enn 2,5 cm). Av disse var det nesten 8 000 dykkere som ryddet mer enn 36 tonn med avfall fra havbunnen.

For mer informasjon kan man lese International Coastal Cleanup 2019 Report¹⁴.

10.3 World Cleanup Day 21. september

World Cleanup Day (WCD) er en global dag for opprydding som arrangeres av Let's Do It World og fokuserer på både landbasert og marin forsøpling. I 2018 deltok 18 millioner mennesker fra 158 land, mens flere enn 20 millioner mennesker fra hele 180 land deltok i 2019.

I Norge ble kampanjen koordinert av Junior Chamber International (JCI), og rundt 3 000 personer, inkludert 8 firmaer plukket 1 tonn avfall. I tillegg til dette arrangerte Oslo Maraton plogging.

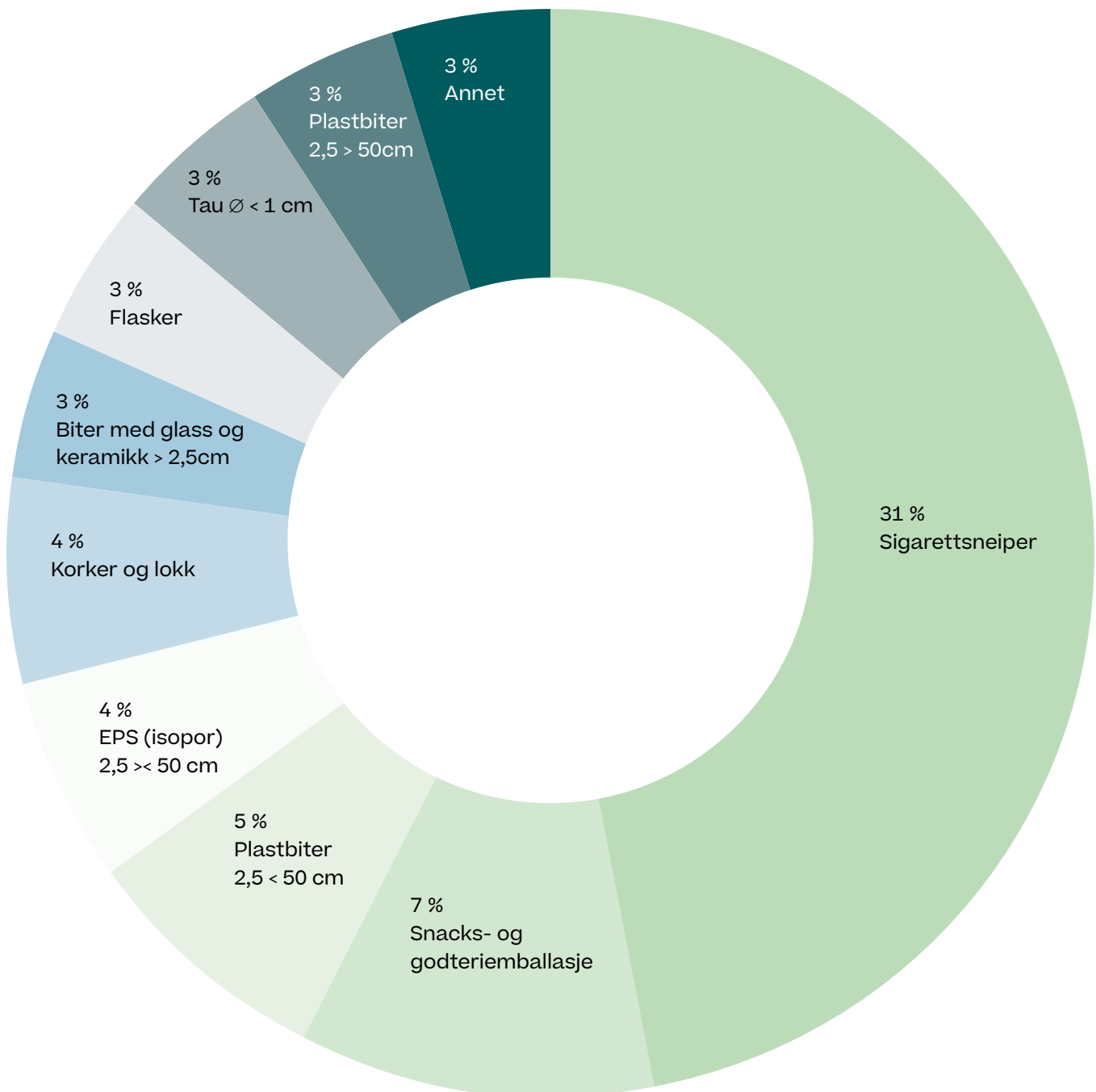
¹⁴ Ocean Conservancy. (2019). *The Beach And Beyond. International Coastal Cleanup 2019 Report*. Hentet fra <https://oceanconservancy.org/trash-free-seas/international-coastal-cleanup/annual-data-release/>

10.4 Marine LitterWatch

Marine LitterWatch er folkeforskningsappen til European Environment Agency (Det europeiske miljøbyrået).

I 2019 registrerte frivillige 107 828 funn fra 33 land, inkludert Tyrkia, i appen.

Topp 10 funn Marine LitterWatch

Figur 45: Topp 10 funn Marine LitterWatch

11 Profesjonell kartlegging

11.1 Mepex og Hold Norge Rent: Dybdeanalyser av marint avfall¹⁵

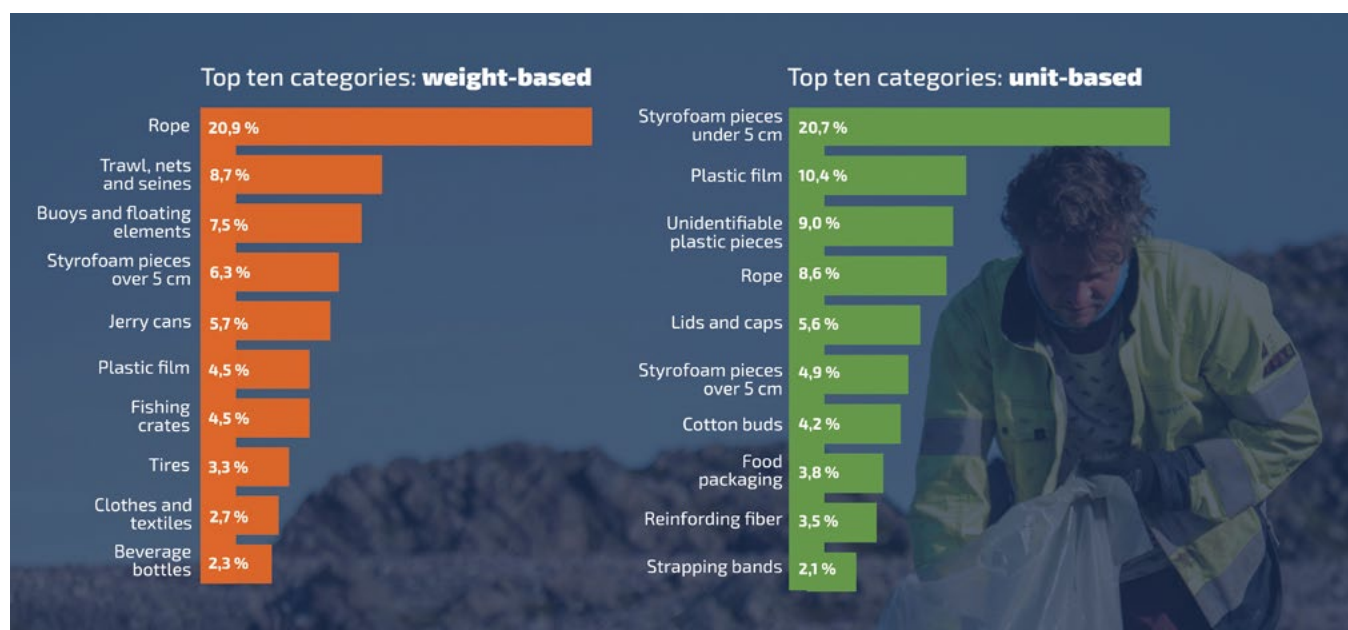
Det viktigste tiltaket mot marin forurensning er å stoppe tilsiget fra land til vann. For å kunne stoppe utslippet ved kildene er det avgjørende å identifisere hva det marine avfallet er og hvor det kommer fra.

Hold Norge Rent har sammen med Mepex gjennomført en dybdeanalyse av marint avfall som har blitt samlet inn fra 50 forskjellige strender rundt om i landet. Målet med prosjektet er å skaffe detaljert kunnskap om kilder og årsaker til marin forurensning i Norge, samt å teste validiteten til folkeforskningen (som blant annet danner hovedgrunnlaget for denne rapporten).

Totalt har nesten 10 tonn avfall blitt sortert og kategorisert i henhold til forskjellige parametere som produkt, plasttype, produksjonsdato, utslippskilde, alder og geografisk opprinnelse. Resultatene viser at det er stor variasjon i avfallet som samles inn langs den norske kystlinjen, og listen over topp 10 funn er forskjellig avhengig av om man ser på vekt eller antall. På listen over topp 10 for vekt ser vi at tau, nett og andre fiskerirelatert avfall kommer høyt på listen. På listen over topp 10 for antall er det EPS (isopor) som topper listen sammen med uidentifiserbare plastbiter.

Aldersanalyser viser at 49 prosent av funnene som ble aldersbestemt var under 5 år gamle, og 77 prosent av funnene hvis geografisk opprinnelse det var mulig å stadfeste, var norske. Plast utgjorde også mer enn 90 prosent av funnene når en ser på antall.

Ekspert hjelp fra ulike fagmiljøer har vært et essensielt verktøy i jakten på mer kunnskap om det avfallet som befinner seg i fjæra. Representanter fra blant annet sjømatnæringen, industri og bygg- og anleggsbransjen har vært med på dybdeanalyser, og ved hjelp av slike fagpaneler har vi avdekket og tettet kunnskapshull, samt forbedret datasettene.

Topp 10 vekt-baserte og topp 10 enhets-baserte funn

¹⁵ Rapporten er tilgjengelig for nedlastning på Hold Norge Rents nettside <https://holdnorerent.no/2020/03/et-dypdykk-i-plasthavet/>

11.2 SALT og Oslofjordens Friluftsråd: Dypdykk

SALT og Oslofjordens Friluftsråd (OF) har i 2019 analysert strandsøppel i henhold til SALTs «strand-søppel dypdykk»-metode fra den midtre/ytre delen av Oslofjorden. Hovedmålet med prosjektet var å få et bedre bilde av kildene til forsøpling i Oslofjorden som helhet.

Resultatene viser at søppel fra kildekategoriene «mat» og «industri» dominerer og at det innenfor disse kategoriene er noen få spesifikke gjenstander som utgjør majoriteten av søppelet, og som det bør fokuseres på ved forebyggende tiltak. Rapporten blir publisert på SALT og OFs hjemmesider i løpet av mars.

11.3 Hold Norge Rent: Kartlegging langs vassdrag og innsjøer

Kunnskapen om innlandsforsøpling i Norge har vært og er fremdeles svært begrenset. For å sikre kontinuitet i arbeidet og danne grunnlaget for kunnskap om utvikling over tid, har Hold Norge Rent gjentatt kartleggingen av lokasjonene fra 2017. Målet var å kartlegge samtlige lokasjoner fra 2017, men tidlig snøfall hindret oss fra å kartlegge langs Tyrifjorden.

I tillegg ble seks nye lokasjoner kartlagt i 2019. Disse er nøye utvalgt for å etablere et representativt bilde av den nasjonale forsøplingssituasjonen.

I 2019 har det blitt gjennomført kartlegging langs følgende vassdrag og innsjøer:

- Glomma
- Mjøsa
- Nidelva
- Tyrifjorden (utgikk grunnet snø)
- Akerselva
- Gillsvannet
- Øyeren
- Skallelva
- Storelva
- Eсевatnet/Bjørndalsvatnet
- Rørvikvatnet
- Brusdalsvatnet

¹⁶Basert på antall enheter kartlagt langs elleve vassdrag og innsjøer i 2019 har Hold Norge Rent laget en oversikt over topp 10 funn totalt.

Totalt registrerte Hold Norge Rent i underkant av tusen enheter med søppel langs de elleve kartlagte vassdragene og innsjøene i dette prosjektet. Matemballasje havner øverst på funnlisten i totaloversikten, mens uidentifiserbare plastbiter kommer på andreplass og EPS (isopor) havner på tredjeplass. Se fullstendig oversikt over topp ti totalt i tabell 46.

16 Hold Norge Rent har også analysert funnene av forsøpling langs vassdrag og innsjøer med utgangspunkt i hvorvidt området er tilgjengelig for motorisert ferdsel, eller mindre tilgjengelig for motorisert ferdsel. Funnene fra disse analysene kan leses i Rapporten forsøpling av vassdrag og innsjøer 2019. Funnene fra disse analysene kan leses i sin helhet i rapporten Mellem et al. (2019). Forsøpling langs vassdrag og innsjøer i Norge (1/2019). Hentet fra <https://holdnorge.no/2019/10/norges-forste-rapport-om-innlandsforsopling>

Topp 10 funn vassdrag og innsjøer

1	Matemballasje (101 = 10,2%)		6	Annet avfall (50 = 5%)	
2	Uidentifiserbare plastbiter (94 = 9,5%)		7	Sigarettsneiper og snus (48 = 4,8%)	
3	EPS (isopor) (81 = 8,2%)		8	Plastposer (47 = 4,7%)	
4	Sigaretts- og snuspakker (73 = 7,4%)		9	Drikkeemballasje med pant (39 = 4%)	
5	Annen plastemballasje (65 = 6,6%)		10	Take-away emballasje (36 = 3,6%)	

Tabell 46: Topp 10 funn fra HNRs kartlegging av vassdrag og innsjøer

11.4 Hold Norge Rent: Kartlegging i norske kommuner

Kartleggingen av forsøpling i Oslo kommune fant sted i august og september 2019. 16 lokaliteter ble analysert, og 84 kvalitative innbyggerintervju ble gjennomført.

- Søppelopptellingen viser at det er småsøppel som er det største forsøplingsproblemet – med sneiper og snus på topp. Sigarettneiper står for hele 42,5 prosent av funnene.
- Engangsartikler av plast som skal forbys gjennom EUs engangspplastdirektiv, utgjør kun 3 prosent av funnene, altså en begrenset andel¹⁷.

- Den totale andelen av artikler som omhandles i engangspplastdirektivet er 53,4 prosent. Uten sigarettneiper, som utgjør 42,5 prosent, er andelen 10,9 prosent.¹⁸
- På en skala fra A til F for forsøplingsgrad (der A er ingen forsøpling), får flest målepunkt karakteren B (42 prosent). Undersøkelsen viser Oslo som en relativt ren by, men kartleggingen avdekker likevel utfordringer også her, og 23 prosent av målepunktene får karakteren D. Lilletorget og Motzfeldts gate er lokalitetene som oppnår dårligst karakter, tett fulgt av Brugata og E6 fra Teisenkrysset til Helsefyrt-banestasjon.

¹⁷ Merk at produktene i engangspplastdirektivet representerer de hyppigste funnene på europeiske strender, ikke i urbane strøk, og data fra Norge er ikke inkludert datagrunnlaget, med unntak av data fra OSPAR-strendene i Norge.

¹⁸ I tillegg til forbud inneholder engangspplastdirektivet krav om utvidet produsentansvar, merkekrav, reduksjonsmål og innsamlingsmål for en rekke engangsprodukter i plast.

- Antallet søppelkasser på lokalitetene varierer fra 0 til 11, og plasseringen kan synes noe vilkårlig. Lokaliteten med høyest antall søppelkasser (Helsfyr T-banestasjon) oppnådde også best karakter for forsøplingsgrad, men grunnet kartleggingens begrensede omfang, gir ikke dette grunnlag for å konkludere. Forsøplingsgrad kan skyldes flere årsaker som for eksempel generell adferd i området og rengjøringsfrekvens.
- 62,5 prosent av intervjuobjektene oppgir at de er generelt tilfredse med renholdsstandarden i kommunen.
- Et rent og ryddig nærmiljø er viktig for innbyggerne¹⁹ – i snitt gav de karakteren 4,68 på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er svært viktig.
- 58,8 prosent av intervjuobjektene oppgir at de kjenner til spesifikke steder i Oslo hvor det er problemer med forsøpling. Områdene som flest trekker frem i denne sammenhengen, er sentrum (13), Grønland (12), Brugata (5) og Tøyen (4).
- På det åpne spørsmålet om hva de tror er årsaken til forsøpling, blir for få og for fulle søppelkasser nevnt oftest.

Topp 10 funn i Oslo kommune 2019

1	Sigarettsneiper	42,5 % Antall: 438		6	Papirbiter	3 % Antall: 30	
2	Snus	20,6 % Antall: 212		7	Annen metall	2,2 % Antall: 23	
3	Plastbiter 2,5–50cm	8,1 % Antall: 84		8	Korker og lokk	1,4 % Antall: 14	
4	Godteri- og snacksemballasje i plast	4,2 % Antall: 43		9	Engangsbestikk	1,2 % Antall: 12	
5	Annen plast	3 % Antall: 31		10	Andre materialer	1,2 % Antall: 12	

Tabell 47: Topp 10 funn fra Oslo-kartleggingen i 2019

19 NB! Dette spørsmålet er normativt, det vil si at intervjuobjektene kan oppleve at det finnes svar som er mer «riktige» enn andre. Se blant annet SSB: https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/359145

11.5 Bydel Gamle Oslo og Mindshift: Kartlegging av Grønland

I 2019 gjorde Bydel Gamle Oslo en kartlegging av Grønland for å skaffe kunnskap om forsøplingsutfordringene på Grønland, og for å se på hvordan bydelen kan arbeide videre med problemstillingen.²⁰

Befolkningen i Gamle Oslo har over lengre tid etterlyst tiltak for å få bukt med utfordringene med forsøpling på Grønland. Bydelen gikk derfor sammen med atferdsvitere i Mindshift og 16 ungdommer i sommerjobb i gang med en større kartlegging av sentrale deler av Grønland. Kartleggingen hadde også som mål å danne grunnlaget for hvordan bydelen skal arbeide videre med utfordringene.

Analysen har en kvantitativ og en kvalitativ del. Ungdommene har kartlagt 4 km gatelegeme, og har gjort rett i underkant av 100 000 observasjoner. Samtidig er det også gjort intervjuer med 23 butikkeiere, 86 personer på gaten og 12 relevante aktører innen feltet.

Kartleggingsmetoden har 12 ulike kategorier for avfall (matemballasje, nikotin, matavfall, plast, papir, avføring, glasskår, store ting, tekstiler, rus, elektronikk og annet). Valget av de 12 kategoriene ble gjort for å sikre en enkel, rask, nøyaktig og sammenlignbar metode som også var praktisk gjennomførbart for ungdom i sommerjobb. For å sikre at kartleggingen i mest mulig grad ga sammenlignbare resultater ble det satt av en uke til inngående opplæring av tellemetodikken. Dette var ganske krevende, men etter hvert ble ungdommene svært drevne, og med hjelp av «klikkere», samt å gi ungdommene ansvar for hver sin tellekategori hadde bydelen og Mindshift en gjennomførbart metode.

Foto: Bydel Gamle Oslo

Basert på datainnsamlingen som er gjort kan det konkluderes med at det er flere utfordringer med avfall på avveie enn i referanseområdene. Kartleggingen fant at det er 3 ganger så mye matemballasje og 2,5 ganger så mye sneip og snusrelatert avfall på Grønland. Ungdommene i sommerjobb fikk også gjøre et eksperiment for å se om endring i det fysiske miljøet ville føre til endring i forsøplingstendensene. Ungdommene fikk i oppgave å telle, male benker og rydde i et lite byrom, for deretter å telle igjen. Funnene av dette miniekperimentet var at forsøplingen økte når parken ble hyggeligere, men at den minsket når plasseringen av avfallsbeholdere ble flyttet.

Kartleggingen har også funnet noen litt morsommere funn, som at det er en positiv sammenheng mellom forsøpling og antall avfallsbeholdere.

20 Mindshift. (2019). Ressurser på avveie. Er det mer Avfall på Grønland?: En analyse av forsøpling på Grønland utført av Mindshift i regi av Bydel Gamle Oslo Hentet fra: <https://www.mindshift.no/news/>

12 Forsøplede områder

Forsøplede områder er en registreringsfunksjon i Ryddeportalen som gjør det mulig for frivillige å melde inn områder med mye forsøpling og behov for rydding. Hold Norge Rent lanserte funksjonen i 2016 for å innhente mer kunnskap om forsøplingssituasjonen i Norge. Målet var å få mer informasjon om ryddebehovet langs kysten, samt å gi mer innsikt i omfanget av forsøpling i Norge og gi oss mulighet til å varsle kommunene som er forurensningsmyndighet.

Funksjonen gir også frivillige tips om hvor det er hensiktsmessig å legge ryddeaksjoner, og kan være med på å øke antall ryddeaksjoner. Det er mange frivillige som ønsker å rydde områder med mye søppel og funksjonen gjør det enkelt å vise til helt konkrete områder. Hold Norge Rent håper også at registreringsfunksjonen kan være med på vise frivillige og andre interessenter «nye» steder som trenger opprydding.

I 2019 ble det registrert 813 forsøplede områder fordelt på 18 fylker gjennom Ryddeportalen. I 2018 var antallet 610. Samtlige fylker er representert.

Foruten registreringer på de 18 fylkene er det også registrert 25 på Utlandet. Disse registreringene går ikke inn i statistikken for fylkene, men er med for å illustrere at frivillige også finner forsøplede områder i forbindelse med opprydding utenfor Norge.

Når det kommer til antall registreringer varierer det stort fra fylke til fylke og fra år til år. Det er noen fylker som har registrert mange forsøplede områder, som for eksempel Nordland med hele 93 registrerte områder.

Øvrige fylker som har registrert mange forsøplede områder er Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Oppland. Disse fylkene hadde også et høyt antall registrerte områder i 2018. Innregistreringene for disse fylkene er med på å vise omfanget av forsøplede områder i Norge, men fylkene vil ikke nødvendigvis være mer forsøplet enn de andre fylkene. Tallene er kun representative for det området som blir registret. Antall forsøplende områder kan først og fremst sees på som en indikator på at det er mange frivillige i disse områdene som er engasjerte og aktive brukere av Ryddeportalen.

Ryddesaksjon i Drøkbak. Foto: Lise Keilty Gulbrandsen

Vi har fortsatt et stort behov for å få mer kunnskap om forsøplingssituasjonen i Norge. Vi er derfor svært glade for at flere har tatt i bruk funksjonen og at vi finner registreringer i alle fylkene. Å få flere aktive brukere av Ryddeportalen gjør at vi får mer detaljert kunnskap om forsøpling langs kysten og i innlandet og vi håper på flere registreringer i årene som kommer.

En forutsetning for mer effektiv rydding er god kjennskap til hvor det er forsøplet og hva vi finner av type søppel. Kartleggingen av forsøplede områder er et viktig ledd i dette arbeidet, og vi oppfordrer alle frivillige til å bli bedre kjent med sine forsøplede områder. Med bedre kjennskap til forsøplings situasjonen lokalt kan vi også si mer om forsøplings situasjonen nasjonalt.

Antall registrerte forsøplede områder per fylke i 2018 og 2019

Fylkesvis fordeling	2018	2019
Akershus	14	46
Aust-Agder	19	24
Buskerud	25	26
Finnmark	32	11
Hedmark	9	1
Hordaland	95	62
Møre og Romsdal	49	87
Nordland	38	93
Oppland	12	73
Oslo	11	29
Rogaland	45	52
Sogn og Fjordane	53	79
Telemark	7	17
Troms	24	40
Trøndelag	56	47
Vest-Agder	47	47
Vestfold	19	19
Østfold	9	20
Utlandet		25
Ukjent	40	16

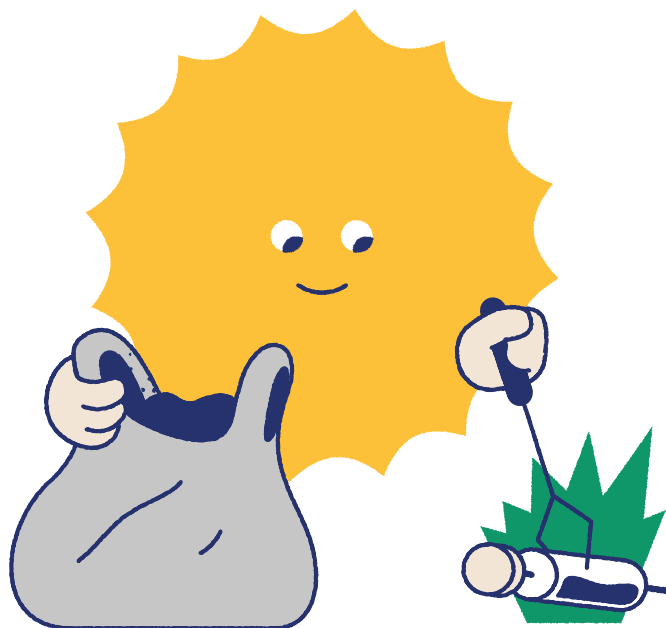
Tabell 48: Antall registrerte forsøplede områder per fylke i 2018 og 2019

12.1 Forsøplede områder-kampanjen

I perioden juni–august 2019 gjennomførte Hold Norge Rent en landsomfattende kampanje for å øke registreringen av forsøplede områder i Ryddeportalen. Kampanjen ble kalt «Sommerens store søppeljakt» og hadde nordmenn som ferierte i Norge som målgruppe. Målet var å få en bedre oversikt over forsøplede områder i Norge, særlig fordi det oppstår mye forsøpling i forbindelse med uteaktiviteter om sommeren.

Kampanjen var landsomfattende, men vi ønsket å rette oppmerksomheten mot innlandet for å øke ryddeengasjementet. Vi la opp til registrering av forsøplede områder som en «jakt» som kunne være moro for store og små. Resultatet var 166 registrerte områder i kampanjeperioden, og kampanjen lyktes med å holde registreringstempoet oppe i en ellers inaktiv periode for denne funksjonen.

Særlig juli måned var aktiv sammenlignet med tidligere år: Det var 88 registrerte områder i juli 2019 mot 18 registrerte områder i juli 2018.

Illustrasjon: Originalkopi

13 Årsaker til forsøpling

Generelt viser folkeforskning og profesjonell kartlegging at fiskeri- og havbruksnæringen og personlig forbruk er hovedkildene til forsøpling langs kysten i Norge. I innlandet er personlig forbruk, friluftsliv og bygg- og anleggsvirksomhet de største kildene.

Kunnskap om kildene gir oss et godt utgangspunkt for å løse forsøplingsutfordringene i Norge. I tiden fremover må vi engasjere kildene i arbeidet med å identifisere og adressere årsakene til forsøpling for å lykkes med å bekjempe problemet.

Årsakene til forsøpling i Norge er svært sammensatt og varierer fra sted til sted og fra kommune til kommune, samt med årstidene. Her følger en oversikt over generelle årsaker:

Situasjoner/handlinger med risiko for forsøpling

- Ubevisste handlinger
- Livet på farten
- Bilkjøring
- Bruk av toalettet som avfallsbøtte
- Utendørsrøyking og -snusing
- Friluftsliv
- Båtliv
- Rutiner, vaner og tradisjoner som fører til at gjenstander eller avfall kommer på avveie
- Uforsvarlig lagring av gjenstander og avfall
- Ulovlig dumping, brenning og nedgraving av avfall
- Dumping av hageavfall
- Vær: ekstremvær, flom, vind, og regnskyll, men også varme og sol
- Manglende tilgang til tilfredsstillende avfalls-systemer eller renovasjonstjenester
- Lekkasje og utslipp fra produksjon og transport
- Bygg- og anleggsvirksomhet
- Dumpingtillatelser
- Utendørsarrangementer
- Snømåking og dumping av snø

Foto: Andreas Winter

Steder/situasjoner som tiltrekker forsøpling

- Bygg- og anleggsplasser
- Miljøstasjoner
- Utplasserte storesekker
- Havner
- Havbunnen og innsjøer som brukes som dumpingplasser
- Rasteplasser
- Kollektivknutepunkter
- Utfartssteder
- Turistattraksjoner
- Villfyllinger
- Fulle søppelbøtter

Disse oversiktene er ikke uttømmende, men de belyser hvor sammensatt årsakene er, og hvor bredt vi må arbeide i tiden fremover for å forebygge forsøpling.

14 Takk!

Hold Norge Rent takker våre samarbeidspartnere for støtte gjennom flere år og for bidrag til ryddesesongen i 2019.

Grønt Punkt Norge

INFINITUM

NORRØNA

plukkposen

RAGN SELLS
En del av kretsløpet

 Sirkel

 Skagerak
Energi

 telenor yng

coop
Norge SA

eplehuset

15 Appendiks 1: Arrangementsvettreglene

1. Unngå engangsprodukter

Engangsprodukter er en stor kilde til forsøpling og er ofte unødvendige. Vurder alltid om produktet er nødvendig eller om det finnes flerbruks- eller gjenbruksalternativer inkludert muligheter for panteordninger.

2. Prioriter ombruk

Investert i systemer og infrastruktur som legger til rette for ombruk som for eksempel PR-materiell og dekor som benyttes flere år på rad og drikkebeget som samles inn og brukes flere ganger.

3. Legg til rette for resirkulering

Når engangsprodukter ikke kan unngås, velg alltid produkter som kan resirkuleres eller som er produsert av resirkulerte materialer.

Velg alltid materialer som kan resirkuleres i ordinære material- og avfallsstrømmer, og unngå materialer som krever spesialbehandling for å brytes ned eller gjenvinnes.

4. Ta grep mot unødvendige produkter og handlinger som forsøpler

Ikke tillat bruk, utdeling eller salg av artikler som er unødvendige eller raskt ender opp som avfall. Still alltid spørsmålet: Er produktet nødvendig eller kan dette gjøres på en annen måte?

Ikke tillat handlinger som forsøpler, som for eksempel utdeling av flyveblader, frislipp av ballonger, utdeling/salg av heliumballonger, frislipp av lykter eller bruk av plastkonfetti.

5. Emballasjeminimering

Unngå overemballering og still krav til arrangementets samarbeidspartnere og leverandører med hensyn til nødvendig emballering av produkter.

6. Avfallshåndtering

Sørg for tilstrekkelig tilgang til avfallsbeholdere, og legg til rette for kildesortering både for ansatte/frivillige, deltakere/artister og kunder/publikum inkludert i eventuelle piknik- og campingområder.

Sørg for gode rutiner for tømning og sortering av avfallet underveis i arrangementet.

7. Ryddeteam

Ha ryddeteam som løpende rydder søppel og arbeider holdningsskapende under arrangementet. Sørg særlig for tiltak og løpende rydding foran scener, rundt drikkestasjoner, i pauseområder o.l.

16 Appendiks 2: Oversikt aktører resirkulert marint avfall

Aktør	Land	Foretningsside/ formål	Produkt	Råmateriale/ materiale	Nettside
The Good Store	Norge	Norges mest bærekraftige retailer	serveringsbrett	100 % marint avfall (plast)	thegoodstore.no
Nordic Comfort Products	Norge	Gjenbruk og bærekraft	stol (S-1500)	100 % marint avfall fra Helgelandskysten	ncp.no
OPE	Norge	Bærekraft og innovasjon i møbelindustrien	hyller, oppbevaring, benker	resirkulert plast (polypropylen og polyetylen) er tilsatt ulike mengder resirkulert glassfiber fra fritidsbåter.	opehome.com
Solgaard	Danmark/Canada (Hovedkontor i USA)	Bærekraft og innovasjon	ryggsekk	100 % marint avfall fra Filippinene	solgaard.co/products/shore-tex-daypack?variant=11750427983919
Synsam (Fellepini design)	Norge	Bærekraftig design	briller	100 % marint avfall (plast)	synsam.no/filer/category/fellepinixsea2see
HandedBy	Nederland	Bærekraftig design	vesker	70 % resirkulert havplast	handedby.nl/bags?lang=en
The Ocean Bottle	England (UK)	Bærekraft og marin opprydning	vannflaske	resirkulert havplast	theoceanbottle.com/products/the-ocean-bottle-forest
Ecoalf	Spania (og Thailand)	EU -støttet prosjekt: sirkulærøkonomi	skotøy (joggesko), klær m.m	resirkulert marint avfall	ecoalf.com/en/sneakers-270
Outerknown (Aquafil)	Italia	Sirkulærøkonomi: insentivskapning for sjøfarere/fiskerinæring	Sko, klær m.m.	Econyl (resirkulert marint avfall)	outerknown.com/blogs/journey/turning-waste-into-nylon
Got Bag	Tyskland	Sirkulærøkonomi og marint opprydning	vannnett sekk	100 % resirkulert havplast	got-bag.com/pages/from-trash-to-treasure
Karún (basert i Chile Patagonia)	Sverige	Bærekraft og sosialt entreprenørskap	solbriller, smykker	100 % resirkulert havplast fra Patagonia	karunworld.com/collections/all-products
Popsicase	Spania	bærekraft og opprydning	mobilttelefon-beskyttelse (cover)	100 % resirkulert fiskenett	popsicase.com/our-story/
Strandet	Danmark	sirkulærøkonomi, opprydning	granulat	100 % resirkulert havplast	strandet.io/lab
Van De Sant	Nederland	Sirkulærøkonomi	møbler	resirkulert havplast	vandesant.com/products-1
Batoko	England (UK)	gjenbruk og opprydning	bikini og badedrakter	100 % resirkulert havplast	batoko.com
Swedish Stockings	Sverige	gjenbruk og sirkulærøkonomi	utvalgte strømpebukser	blanding av resirkulerte fiskenett og strømpebukser	us.swedishstockings.com/products/elin-premium-tights-nude-medium?_pos=2&_sid=6b9711c09&_ss=r

Aktør	Land	Foretningsside/ formål	Produkt	Råmateriale/ materiale	Nettside
Plastic Whale	Nederland	opprydning og sirkulærøkonomi	møbler	resirkulert plast fra elver i Nederland	plasticwhale.com/circular-furniture/
Eco Birdy	Belgia	gjenbuk og sirkulærøkonomi	barnemøbler og design	resirkulert plast (ikke bare fra havet)	ecobirdy.com/blogs/news/recycling-process
Ocean Waste Plastics	Danmark	bærekraftig produksjon av plastemballasje	plastemballasje	100 % resirkulert havplast	oceanwaste-plastics.com/products
Plastic Soup foundation	Nederland	bærekraft og gjenbruk	veske m.m.	100 % resirkulert fiskenett	plasticsoup-foundation-shop.nl/a-55293271/producten/blue-sea-bag-by-omar-munie/
The Ocean Cleanup	Nederland	bærekraft og økonomisk støtte til cleanups	gjenbrukskopp m.m.	100 % resirkulert havplast	theoceancleanup.com/shop/
Adidas og Parley	internasjonalt	Sirkulærøkonomi og opprydning i havet	110 ulike klesprodukter	Garn som inneholder Parley Ocean Plastic (fra strandrydding over hele verden)	adidas.no/manchester-united-tredje-troye/DP6017.html
Vestre	Norge	Sirkulærøkonomi og bærekraftige produksjonsalternativer	utemøbler	Samarbeid med OPE (gjenvinne havplast)	vestre.com/about-vestre
Pack Tech (PT-dispensers)	Danmark	Sirkulærøkonomi og opprydning i havet	forpakning av ulike produkter	mellom 25–50 % resirkulert havplast i forpakningen	en.pt-dispensers.com/
NoFir	Norge	etablere et landsomfattende system for innsamling av kassert fiskeri- og oppdrettsredskap i Norge.	blir til klær, tepper, handlekurver og møbler	fra fiskenett til ECONYL®	nofir.no/no/
Healthy Seas Initiative (Ghost Fishing, Aquafield og Star Sock)	Nederland	Et initiativ i samarbeid med Aquafield, Star Sock med ønske om å etablere et bærekraftig «Waste to Wear» initiativ.	sokker, tepper, badetøy og undertøy	ECONYL®	healthyseas.org/products/
Star Sock	Nederland	Ønsker å tilby forbruker et «bekymringsfritt» alternativ til nett-handel av sokker.	sokker, tepper, badetøy og undertøy	ECONYL®	starsock.nl/brands#hs
United By Blue	England (UK)	resirkulering av polyeten og plastflasker	sekker m.m	Resirkulert polyester og resirkulerte plastflasker	unitedbyblue.com/collections/revolution-collection
TrioPlast	Sverige (kontorer i Sverige, Danmark og Frankrike)	bærekraft og innovasjon (TripLoop)	plastinnpakning, emballasje	resirkulering av polyeten fra marint avfall	trioplast.com/en/about-trioplast/innovation-sustainability/trio-loop/

Aktør	Land	Foretningside/ formål	Produkt	Råmateriale/ materiale	Nettside
TheSeaGives	Skottland	rydding av lokale strender	smykker	leire, glass, kjeramikk	numonday.com/shop/theseagives/?fbclid=IwAR0AD-kbUTgfD7fR2b-4Q1oCT10PC-ke94s9vXKUrINDz-BxbQCX2BXHqH-QjEXw
Plastix	Danmark	Bærekraft, opprydning, innovasjon	råmaterialer (high-quality rHDPE og rPPC)	en rekke ulike produkter har blitt produsert av Plastix råmaterialer (se lenke)	plastixglobal.com/whatweenable/
Lifestyle Garden	Danmark	Bærekraftig og innovasjon	DuraOcean – konsept for bærekraftige utemøbler	resirkulert havplast og fiskenett	lifestylegarden.com/duraoccean/
Wehlers	Danmark	Bærekraft og gjenbruk	konsept for bærekraftige utemøbler	resirkulert havplast og fiskenett	wehlers.com/ocean-plastic/
BuddyBob	Danmark	Bærekraft, opprydning og innovasjon	søppelbøtter og stativer (brukes til festivaler, skoler, arrangementer, kontorer osv)	resirkulert plast fra Plastix	buddybob.dk
Lankhorst Recycling Products	Nederland	Et resirkuleringsinitiativ fra et større konsern innen consulting for bygg og anlegg (Royal Lankhorst Euronete)	ulike plastvarianter til bygg og anlegg (broer, plastplanker, veimerking i plast, skilt, utemøbler osv)	utemøbelkolleksjon laget av råmaterialer fra resirkulert havplast	lankhorst-recycling.com/en/about-us/about-lankhorst-recycling
Body Bike	Danmark	Bærekraft og innovasjon i treningsbransjen	Oceanix Body Bike Smart + - innendørs spinningssykkkel	laget av råmaterialer fra Plastix	body-bike.com/indoor-bikes/body-bike-smart-plus-oceanix/
Odyssey Innovation	England (UK)	Bærekraftig outdoor treningsutstyr	fire varianter av utendørs kajakk	laget av 100 % resirkulert havplast	odysseyinnovation.com/shop
Ocean75	England (UK)	Bærekraft og innovasjon	varianter av mobildeksel	laget av resirkulert havplast og fiskenett. For hvert kjøp doneres en andel til strandrydding og konservering av marine områder i UK	ocean75.com/#section-about
Ogoori	Norge	Møbelprodusentene Ope og Vestre stiftet selskapet Ogoori AS, (samarbeid: Ope, Vestre, In the same boat, Miljøvernforbundet, Levende Hav, Clean Shores og Noprec)	Ulike produkter	Målsetning er å tilby markedet sporbar plastråvare med opphavsgaranti, av 100 % eierløs havplast	ogoori.eco/om-oss

Ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre litt!

STØTTE VÅRT ARBEID!

BLI MEDLEM AV HOLD NORGE RENT

Bedrifter, offentlige virksomheter, organisasjoner og ideelle lag og foreninger inviteres til å støtte Hold Norge Rents arbeid gjennom medlemskap.

BLI MED PÅ DUGNADEN MOT FORSØPLING!

Ta kontakt på post@holdnorderent.no for mer informasjon eller gå inn på våre nettsider og bli medlem i dag: holdnorderent.no/bli-medlem

**HOLD
NORGE
RENT**

**HØLD
NORGE
RENT**

